КОНТРОЛЬНЫЙ ЭКЗЕМПЛЯР

Масса а мехкашкара пролетареш, вlашагlхкета!

СЕРДАЛО

(«Свет»)

Советски Союза Коммунистически партин Нохч-ГlалгlIай обкома, Нохч-ГlалгlIай АССР Лаккхехьарча Советан Министрий Советан орган.
Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

ПIЕРАСКА, 27 декабрь 1969 шу. № 156 (4792)

Мах 2 кеп.

АРАДУЬЛ 1923 ШЕРА ДЕНЗ

ДиазлагIа хержача Нохч-ГIалгIIай АССР Лаккхехьарча Совета ворхIлагIа сесси

Селхан пионерий республикански Двореце Нохч-ГIалгIIай АССР диазлагIа хержача Лаккхехьарча Совета ворхIлагIа сесси хилар.

Сесси хьайиллар Нохч-ГIалгIIай АССР Лаккхехьарча Совета председателан заместителан депутата И. П. Кирика.

Гулбеллачарша хьал а гIайтта сий дир кхелхачу Нохч-ГIалгIIай АССР Лаккхехьарча Совета депутата Гишаевай Т. З.

Керла хержача депутата Р. А. Саламовай полномочеш нийса йий хьожаш хьача проверка результатех доклад ю мандатни комиссе председателан депутата С. В. Скидельникова.

Берригаш дьаьа я болаш чIоагIбу Урус-Мартана районан № 26 йолча Грозненски хоржама округе тIоллара депутата Р. А. Саламовай полномочеш нийса лоархIаш бола мандатни комиссе соцам.

Цул тIехьагIа берригаш дьаьа а болаш сессе дея повестка чIоагIъю:

1. 1970 шера Нохч-ГIалгIIай АССР халкъан боахам дегIабоалабара Пачхьалкхен планах;

2. 1970 шера йолча Нохч-ГIалгIIай АССР пачхьалкхен бюджетах и 1968 шерара Нохч-ГIалгIIай АССР Пачхьалкхен бюджет кхочашъяраха;

3. Нохч-ГIалгIIай АССР-е физически культурей спорти дIахо а дегIайоалаярах;

4. Нохч-ГIалгIIай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума указаш чIоагIдарах.

Докладаш йир сессе республика Госплана председателан депутата Е. В. Брыскина, республика финансай министра депутата П. Я. Гусева, Нохч-ГIалгIIай АССР Министрий Совета председателан заместителан депутата Л. Б. Дидиговас.

Пренеех къамаьл дир сессе Урус-Мартана райисполкома председателан И. М. Губаева, депутата О. П. Ивановa, Наьсаран райисполкома председателан Х. О. Арапиева, депутата Д. П. Сальмас, депутата Х. Б. Умхаевас, юрта боахама министра И. В. Полуникина, Гудермеса горисполкома председателан У. А. Исмаилова, депутата И. Б. Мироновас, М. Я. Абулаевас, Грозненски горисполкома председателан заместителан В. А. Цызмана, депутата С. С. Сидельникова, Ножай-Юрта райисполкома председателан У.-Х. В. Вашаева, республикански спортсовета председателан Б. О. Гайсанова, Сунженски райисполкома председателан заместителан З. Т. Тюриковас, «Урожай» добровольни спортивни общества председателан В. М. Эсембаева, ВЛКСМ Нохч-ГIалгIIай обкома спортивно-обороняи балха отдела заведующе Х. М. Герзалиева.

Дийцача хаттарех дола законаш соцамаш тIайийцар сессе.

Сессе чIоагIдир наькагIчен ворхIлагIчен сессента юкъе Нохч-ГIалгIIай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума дaь указаш.

Сессеох йола отчет газета тIа арагьях.

ЛЕНИНИЗМА КОТАЛОН БАЙРАКХ

Вай мехка вахар, нуи къахьегамхой берригa гIулакхаш царна карагIдуьйлараш сийрадаьллах гаргакхочаш латтача ленински юбилее сердалоно. Сийлахь-доккхачен кIара советски сагa дегa дезеи долча Ленин вакъаболхаш миллионаш болча къахьегамхоша кердача низаца хьакьоех шоай баьччаре хьехархочункарен бIайха безам, шоаш болам боацаш чIоагIа ленинизмана мутIахьа хилар.

Селхан кепатеха араьхай Владимир Ильич Ленин вaь 100 шу дизара хетаь КПСС Центральни Комитета Тезисаш. Коммунисташа, берригача советски наха марксизмана-ленинизмана пропаганда яра, къахьегамхой идейница кийчбараш ленински васкеташ дIахо кхочашдар духьа лоаттабеча хьовсама уж оарцагIбахаран бокхача лоархIаме хургдола лоархIаме политически теоретически документ санна тIайийцар уж.

Ленина сийлахь-йоккхал къаьгга хьаьхьокх Тезисаша Марксей Энгельсей революционни хьехам дIахо гениально хьабенар, вай Коммунистически парти хьаьар, исторе чухь эггара сийлахь-йоккхагIа йолча социальни революце кулгалхо а дунеи тIа эггара хьалхара социалистически пачхьалкхе хьаьр а, дунеи халкъашта юкъерча болхлой класса баьча из хилара тарра. Цар тIа йоах: «Ленина цIерацеи гIулакхашцеи ювзаенна я адамаш вахарора бIаргча революционни эпоха. Ленина жоп тийнад исторически дегIаахара деламо хьалдашка оттадаьча эттара актуальнегIа долча хаттарашта, массе оагIорахьара дегIайоалаьй социалистически революцен коммунистически общество хьалъярен теори, Iилманна бакъьича стратегеи практикацеи кийчбаьй российски, берригa дунеи халкъашта юкъера болам, социализма идеалаш кхочашъяр духьа болхлой классо лоаттабаьча къовсама керте лаьттар из. Марксей Энгельсей утопи йолчара Iилма а даь дIаоттаьи Ленина кердача выводаши открытеши бIаьхий ял йола социализм дерригдунеи-исторически масштабий социальни практика, вай замаи революционни низий дарх а хинна дIаэттай».

Халкъий кхелашта бола ленински хьехамаш лоархIам, цIаккха а эшалургбоаца цун низ боамхаш, Тезисаша белгалдоаккх, дунеи халкъашта юкъера болхлой класс цу хьехамех низ болча теоретически герзах, массе оагIорахьара вIашт Iехьаьяьдаьхача идеологех кхеь, революционни гIулакхий программа а хинна дIаэтта хилар. Ленинизм — из я империализман пролетарски революцейи замалакьара, колониализм йохарен къамий-кортамукъален боламаш котдаларен замаллахьара, адамаш капитализмагара социализмаген коммунистически общество хьалъярген кара хьашлахьара марксизм. ТкъоалгIча бIаьшерена хиннача революционни хIамаша — Октябрьски революце, дунеи социализма система хьахилара, империализмана духьала лоаттабеча къовсаме капитала мехкашкарча болхлой болама карагIдийннарашен хьалха хиннича колонеи а ахколонеи а халкъаша даьхача толамашен—хьахьоех ленинизм исторически бакъхилар.

Ленинизма идеш дийна а йолаш, реальни кхоачашхилар да ерригача адамлена Iалаьмате йоккха революционни влияни яь а еш а йола СССР-е социализм котъялари коммунизм хьалъеча дола толамаши. Тезисашка хьахьекхад Ленина, керда социалистически общество хьаеча керте лаьттача коммунистий партена карагIдийниа дерригдунеи-исторический гIулакхаш, вIашагIтехий вай вокх ленински новкъа гIолла социально-политически экономически дегIаахара ах бIаь шу соагIача хилара емит. Цу опыто на дарра бакъ общественни отношенеш оьлангара денэ ургаихара хьакъехьа, социализма хьалашна производительни низаши духовни культурен Iалаьмате сиха лакхлургхилара хьакъехьа Ленина хьалхагIе а бIаргхайнар.

Шоай хьоккхагIа социалистически мехкий къахьегамхой дот тийнад ленински хьехам массанена а лоархIам болаш а пайдане а хиларах. Ленинизмица тешаме хиларо вIашагIтох шоай политически экономически кхотабаларо обществени вахар социалистически вIаштIехьдаккхарах йолча совлениех биззагIа пайда эца торо хуш дола вежараша дола халкъаш.

Тезисашка хьахьекхай социализм исторически наступленеш еш йолча хана, социальни прогресса йоккха действи яра процесс. Коммунисташта, берригача боккъонца болча революционерашта цунах бIаргагу ленински хьехам чаккхбахарах, дунеи социализма материальни духовни низ хьакхоллаш долча халкъий боккхача къахьегамах хьахиина закономерни результат.

Вай ханахьа дуккха керд-керда адамаш шоашта тIауаз марксизма-ленинизма идеша, коммунизми социализми хьалъеш боахкача миллионаш болча нахаца цхьана царна чура хьинар йиду капиталистически мехкашкарча болхлой классо, къамий-кортамукъален болама къовсамхоша, дерригача прогрессивни низаша.

Лаьттан тIарча берригача коммунистий, берригача боккъонца болча революционерий доалаьхе хила а хиннай йолаш а я ленински хьехам. Революционни уйлаи революционни гIулакхийи методологи я царна ленинизм. Ленина теоретически тIехьаленах кагIортолга а еш, даим из бIаьхий а еш, КПСС-он вежарашта йолча партешен машар боаца къовсам лоаттабу хIаизарчи буржуазни идеологеиа, марксистско-ленински теори харцахьа йоалача аьттехьарчарен «аьрдехьарчарен» духьала. Сийлахь-бокха интернациональни хьехам хиларах тарра дунеи коммунистически болама идейни байракх я ленинизм. Из кIаьнха а белгалдаьккхар «Владимир Ильич Ленин ваь бIаь шу дизара хьакъехьа» хьайкарал тIайийцача коммунистически болхлойи партей дунеи халкъашта юкъерча Совещане.

Шуй уйла даим хьалхашкахьа, коммунизмагахьа лоста хиннача Ленина васкеташта цIаккха а лоарзагIа аргйоаш тешаме я Советски Союза Коммунистически парти. КПСС ЦК Тезисашца йоаь, ленински юбилей белгалйоаккхача хана шоай низашка хьожаш, деналера цхьоагIо чIоагIъеш, шоай гIулакхий дIахора перспективаш декхараши белгалдеш да советски халкъ, социалистически мехкий халкъаш, дунеи халкъашта юкъера болхлой класс, берригa революционни къовсамхой.

Вай генеральни перспектива — коммунизм хьалъяр. Коммунизма маIанехи принципехи, из хьалъяра формаех а методех а йола ленински идеяш хIанзарча этапе КПСС XXIII-ча съезда решенешта ларде йолла йола коммунизм хьалъяра бIарчеи маIанаца бакъъьи программа я яь йоаржанай. Коммунизм хьалъяра керттера доцаш эттара хьалха цун материально-технически база хилар а лоархIаш, парте дола хIама ду социалистически экономика дIахо дикка лакхлургIалашдара а из бакъьи долаш халкъа вахара бoарин дикка айбелга вIаштIехьаккхара а. СССР-а хьалха боацаш дегIаахувалара лоархIамегIара достам а хинна тIа-тIа дукхагIа дIаотташ латт из вIаштIехьаккхарен цуйна доал дерен дикагIа йола система хьаелга, массе оагIорахьара Iилма-техническо прогресс, боахама дерригача доакъошта дIахо индустриализаци сага, халкъа боахама пропорцеи специализаци сага, уж эргайоахаш товелга, материальни ресурсех пайда дикагIа эцилга дIадехаш йола производства ю интенсификаци.

Ленина указанеца хьалхе а лелаеш, экономически социально-политически проблемаш хьоастаелга керда саг вIаштIехьаккхарца дувз парте. Укхаьа йоккха дакъа кхоач марксистско-ленински идеологена, коммунистически кхетам балара. Керлача сага кхетам балар—из да советски наха къахьегамцарен общественни доалахьенцарен сахьетаме, бокъонца коммунистически дола гIулакхаш дегIаахувалар, коммунизм хьалъечун моральни облика дикагIа йола оагIош дегIаахувалар, коммунизм хьалъяра гIулакха хьалхара социалистически Даьй-мехка низи обороненн чIоагIъяра хьалхара бехктокхам хетаргбола къахьегамхой уйла тIа-тIа лакхагIа яйр.

Советски наьха идейни кхетам лакхбаларца наха коммунистически кхетам балара боарам цунех болда пайдеи тIа-тIа дукхагIа парте теоретически гIулакхех тийша ба. Цудухьа шуй декхар лоархI из ленински васкет сийлинца кхоачашделга — социалистически идеологи — Iилман социализма хьехам, вешта аьлча марксизм массаза а дIайоазийтилга, харцонех из лорелга, дIахо дегIаахувалилга. Марксизма-ленинизма теори дIахо дегIаахуваларан цун идеишта пропаганда яран беш бола творчески болх къаьстта лоархIаме ба ленински юбилейна еча кийчонца дувзадена.

КПСС ЦК Тезисаш бокхача лоархIаме я вай идеологически болх дIахо боаржабера. Из документ кIоарг Iомадаре дIадовзийтаре — партийни организацей, берригача коммунистий лоархIамеча политически декхарех цаI. Из толаме кхоачашдара шерра а хьинаре а пайда эца беза партийни просвещене, политически информаце системах, цепайоазон, радио, телевидене органех, пропагандаи агитацеи ерригача формаех средствах. Сийлахь-доккхача денца дувзадеиа беча политически балха керттера чулоацами лостами белгалбаьб «Владимир Ильич Ленин ваь 100 шу дизара кийчо ярах» КПСС ЦК баьча соцамо, Тезисий идейни положенеши наха юкъеккахьа эзаш ба вай пропагандисташ, агитатораш, идеологически фронта берригa болхлой, къахьегача кIара коллектива хIара денинарча практически гIулакхашцеи декхарашцеи уж органически юваз а ювзаш, цар бокъостал де деза пятилетка хана хьалха чакхъйикха, ленински юбилее сийна тIайийна социалистически декхараш толаме кхоачашъяр оарцагIбахара.

Сийрда да серганхьарча хана вай мехка къахьегамхошна кий а лакхагIа айо ленинизми котални байракх. Цу байракха кIалхаттащ хьабенаб вай революционни къовсамаш теоретически кхоллашш бокхие сийлахь наьх. Цу байракха кIал а етта, Ленина гIулакх дIахо а хьош, Коммунистически парте кулгалдеш дола советски халкъ бIубенна ший сийлахь-доккхача лерхIачунга дIахьалхашкахьа дола, ший дерригa низаш, знанеш, хьинар дIател цо коммунизм котъяккхар духьа лоаттабеча къовсамa.

(24 декабрера «Правда» передовая).

ЛАКХБЕ ПОЛИТИНФОРМАЦЕ БОАРАМ

Вахаро хьахьеккхад партийно-политически информаци бокха лоархIам болаш йолга. Советски общество дегIаара хIанзарча декхараша идеологически балха юкъейоалаяь керда форма я из. Мехка а доазол дехьа а кула событеш шуй ханнахьа дIайовзийтаро, моттигерча партийнаи пачхьалкхени органий балхах кIоаргга информаци яро торо хулийт идеологически балха влияни лакхъе.

Цунна цхьаьно партийно-политически информаци — из партийни кулгалдара, наха коммунистически кхетам балара, нахахара бувзам чIоагIбара лоархIаме средство а я. Цудухьа бехктохкамо декхараш да политинформацена хьалхоашка латтараш.

Укх тIеххьарча хана партийно-политически информаци тоакра дикка ка яьнай республика партийни организацей. Цар цахадалаш йоакхо ю политически информаци оперативнегIа хилийтара, беседай тематика шеръяра, тайп-тайпарча наькъ хьаштaш теркал а деш болх вIаштIехьбаккхара.

Дукхахача горкомаша, райкомаша юкъхьанцарча партийни организацешта, берригача коммунисташта ханнакьа дIадовзийт партийни органий балха гIулаккхаш. Цу балха тайп-тайпара формаш йоаьй. Уж я партийни активашта ю докладаш, кустови партийни собранеш, тайп-тайпарча денаех дола хоамаш, иштта кхы а. ЛоархIаме форма хинна дIаэттай партийни организацешта ьаалахашка горкомаша, райкомаша отчеташ елга. Цхьайолча горкомашка, райкомашка вIашагIъехкай информаце штате йоаца сектораш.

Парте Грозненски райкомо даим терко ю политинформаци тоаяра. Из вовш дувц бюро заседанешка, партийни собранешка. Партийни организацеша дукхагIа йоакхо ю политинформатораш харжара, царна методически новкъостал дара. Наха дукха эза цу районерча 1 Мая цIерагIча колхозерча политинформатора В. В. Шагаева ю беселаш. Цо кIоаргга дешаш ше дувцаш дола дешаш. В. И. Ленина васкеташ кхоачашдарах ше беседаш ен цо юкъ колхозхоша йоаржаьча яхьа итогаш, белгалдоах болх тоабара не дезараш.

КПСС Сунженски райкомо юкъхьанцарча партийни организацей теркам тIабераьбу политически информаце боарам лакхбара, политинформаторий балха формаши методаши тоаяра.

Наурски районерча «Россия» яхача колхозерча политинформаторешка оперативность дикка йолаш бу шоай болх. Цига партийни организаце специализаци яьй политинформаторий балха.

Укх деношка республика политинформаторашта массагIеррча пропагандина еш ба «Владимир Ильич Ленин ваьча дийнаьй дена 100 шу дизарга» яхача КПСС Центральни Комитета Тезисашта.

Партийно-политически информаце болх дика вIаштIехьбаьккхча ьаз дукха а юв ца йиш я. ХIанзе дикка опыт Iоаьй цу зиькъе республика партийни организацеша. Нийсабакъда, белгалдаккхалда даргаш цхьайолча моттигашка из болх цIенхашта тоабе безаш хилар. ДертIа кийчо йолаш бац цхьабола политинформатораш. Цар кIоаргга вIаштIехьъяхац шоай беседаш. Доха я методически говзал. Цул совгIа боккъонца оперативность йолаш хилац политически информаци, иштта кхы а. Цу тайпара кхоачамбоацараш да Наьсаран, Урус-Мартана, Ачхой-Мартана, МалгIабека районашка. Из гIулакх кхы дIахо да метаргдац. Шенхашта тоабе беза партийно-политически информаци вIаштIехьъяккхара болх. Эггара хьалха теркай тIабахийта беза политинформатораш харжара, политинформаце боарам лакхбара, предприятей, колхозий, совхозий коллективаш юбилейни декхараш кхоачашде оарцагIъяхара.

ЛоархIаме гIулакх да политинформаторашта на хадлаш методически новкъостал дар, цар говзал лакхъяр, эшача материалашца уж Iалашбар. Шерра вIашбовзийта еза партийно-политически информаци вIаштIехьъяккхаро дикагIйола опыт. Каст-каста вIашагIъехка еза политинформаторашта лаьрхIа йола семинараш. Парте горкомаш, райкомаш, предприятей, колхозий, совхозий партийни комитеташ декхарийла я партийно-политически информаце балха лешаш бюро заседанешка дувца, политинформаторашта дешна болх бе. методически конференцеш вIашагIъехка. Пайдане да политинформаторашта специализаци яр а.

КПСС горкомашка, райкомашка хила еза информаце штате йоаца сектораш. Цхьайолча предприятешка яьа болх беш а информационни группаш. Царна айкха бувзам хила беза райкомашкарча штате йоацача секторий.

ЧIоагIа терко е еза лохехьара йоагIача информаце. ЛоархIаме я партийни советски органашка уха къахьегамхой пиьсмош. Уж ханнахьа тахка а цар тIа белгалдаьха кхоачамбоацараш дIадаха а деза.

Партийно-политически информаци — из парте юкъера гIулакх да. Цудухьа из болх дешийе декхарийла я партийни комитета ерригa отделаш, ерригa аппарат, хIаьта иштта советски боахамеи органаш, общественни организацеш. Партком аппарате хила беза лаьрхIа из болх беш бола нах. Уж декхарийла бу цу балха керте латта, информаце кердa формаши методаши вIаштIехьяха. Иштта мара вIаштIехьаргдац партийно-политически информаци дIахо тоаелга.

Из декхар къаьстта бехктокхаме да партийни организацешта хIанз В. И. Ленин ваь 100 шу дузача денна кийчъелхача хана.

ПАЙДАНЕ КЕРДАДАРАШ

Эп яха дукхе мазеш дола бикъо IажагIа бесса кIув хьакъхохкаш ба Москве ВДНХ. Цу кIувнах хьаю йIовхал доаш йола эпоксидни компаундаш. ДIайахача хила сиха лал из. ХIанзалца цо хиннеи халкъа боахаме чIоагIа эшаш кIув ба из.

* * *

Яздеча приборашта чурча шаьъкъах ша беш моттигаш нийсьу Iай. «Старогрознефть» НПУ предложенех 12 вольт йIовхед лучйола оатхал хеттей приборах. Боарамех дIайха фо чухеп прибора чу. Цо шаькъах ша бейтеш. Кхычар а пайда эца мегаргболаш гIулакх да из.

Л. САЛЬНИКОВ,
тха штате воаца корр.

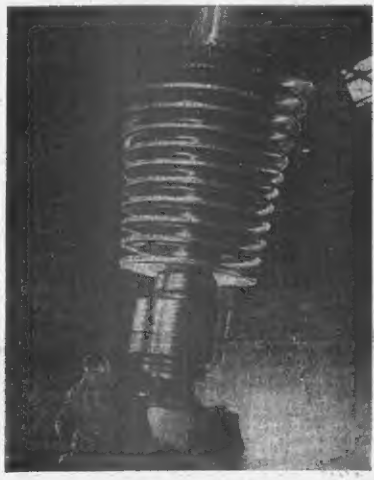

ЛЕНИНГРАД. В. И. Ленин ваь 100 шу дизара сийна тIайийца декхараш толаме кхоачашду КПСС XXII-ча съезда цIерагIча Металлически завода турбостроителша. Пятилетка даьлагIча шера цхьан ахаэзен дукхагIа араяш цар 300 эзар киловатт низ болаш йола эффективни-Iалара турбинаш.

СУРТА ТIА: укх шера тIеххьара арахийцача 300 эзар киловатт низ болаш йолча турбина ротора балхагIа хьажар.

П. Федотова сурт.

ТАСС фотохроника.

ВорхIазлагIа хержача РСФСР Лаккхехьарча Совета яхлагIа сесси

РОССИЙСКИ ФЕДЕРАЦИ, 70-гIа ШУ

24 декабре Йоккхача Кремлевски Двореце дIахо болх беш хилар ворхIазлагIа хержача РСФСР Лаккхехьарча Совета яхлагIа сесен.

Депутаташе хьаьшаьи безаме тIайийцар новкъостий Г. И. Воронов, А. П. Кириленко, К. Т. Мазуров, А. Я. Пельше, М. А. Суслов, В. В. Гришин, Б. Н. Пономарев, М. С. Соломенцев.

Iуйрийнара заседани РСФСР Лаккхехьарча Совета председателан депутата М. Д. Миллионщикова председателал а деш хилар.

Депутаташа йийцар 1970 шера РСФСР халкъа боахам дегIабоалабара Пачхьалкхен плани Пачхьалкхен бюджетех проектий хьачъехьара докладаш. Цул тIехьагIа дIайолаеккча пренешка даьча къамаьлашц хьахьокх Россе къахьегамхой кхоллама балха къаьга. уйла тIаозаш дола сурт, цар ерригa уйлаш, хьинар, энинатаа КПСС XXIII-ча съезда решенеш оае шера плана заданеш толаме кхоачалъяра тIаерзаяь я. ХIанз керттердар — хIаьта масседа даьча къамаьлашка из белгал а даьхар — дезача денна — В. И. Ленин ваь 100 шу дизара даха доагIача тайпара накъадахар. Цу юбилее сердалоно сийрдалаьхад коммунизм хьалъеш доаллача советски халкъа дерригa гIулакхаши цунна карагIдулараши.

Iуйрийнарча заседане къамаьлаш дир депутаташа: Л. Г. Ульбышевас — Кирова (Курганск область) яхача юрта боахама керттерча лоро, П. П. Лавурова — Ахурски облисполкома председателан, Г. А. Студеникова — КПСС Свердловски городской комитета хьалхарча секретара, Х. И. Амирханова — СССР Iилмай Академе Дагестански филиала президиума председателан, М. Ф. Семенцева — Калинина цIерагIча алтайски тракторни завода наладчика, Н. Д. Ишкова — Липецки облисполкома председателан, С. В. Михайлова — СССР писателий Союза правлене секретара, Б. Н. Игнатьева — «Воркутауголь» комбината начальника, С. С. Воронинскe — КПСС Уфимски городской комитета хьалхарча секретара, А. К. Иномасова — РСФСР гIишлой материалий промышленноста министра, В. Н. Витковсe — Калининградски облисполкоме председателан, Л. И. Глуховскиc — XX-ча партсъезда цIерагIча (Ростовски бласть) колхоза керттерча ветеринарни лоро, Н. Н. Петрова — Якутски АССР Министрий Совета председателан.

Депутаташа массаxе а цхьатарра къоабалйорa 1970 шера РСФСР халкъа боахам дегIабоалабара Пачхьалкхен плани Пачхьалкхен бюджетех проекташ. Цар хьакхайкадора плано бюджето пятилетка чаккхйоалача шера Российски Федерацеиа хьалхашка лаьтта декхараш кхоачашделга Iалашдеш хилар.

* * *

Делкъел тIехьагIа 4 сахьат даьча дIайолаелар сайрийнара заседани. ДIахо йийцар 1970 шера РСФСР халкъа боахам дегIабоалабара Пачхьалкхен плани Пачхьалкхен бюджетех проекташ.

Сайрийнарча заседане пренешка къамаьлаш дир иштта депутаташа: А. И. Бондаренкос — Казански горисполкома председателан (Татарски АССР), Б. Г. Широкова — Волгоградски облисполкома председателан хьалхарча заместителан, В. М. Бельченкос — КПСС Калинински обкома секретара, В. В. Староверова — Марийски машинаш еча завода токара.

Председателал деш волча депутата М. Д. Миллионщикова хоам бу пренешка 26 саго къамаьл даь хиларах. Пренеш соцае решени тIаэц.

Бухсоцаш къамаьл дир РСФСР Министрий Совета председателан заместителан депутата К. М. Герасимова. Депутаташа массава даьза я волаш тIайийцар 1970 шера РСФСР халкъа боахам дегIабоалабара Пачхьалкхен плана хьакъехьара Закон.

Цул тIехьагIа бухсоцаш къамаьл дир РСФСР финансай министра депутата И. И. Фадеева. Массава даьза я волаш тIаэц 1970 шера Пачхьалкхен бюджета хьакъехьара Закон. Цун доходаши расходаши чIоагIъяьй 35. 313, 211 эзар сома. Иштта тIайийцаб 1968 шера РСФСР Пачхьалкхен бюджет кхоачашъяра хьакъехьара отчет чIоагIъярах бола соцам.

Сессе дея повестка кхоагIча пунктах даьча къамаьл дир РСФСР Лаккхехьарча Совета Президиума секретара депутата Х. П. Нешкова. ЧIоагIаьл РСФСР Конституце (Керттерча Закона) дьайолча статьяшта а хIаьта иштта РСФСР Уголовни кодексана а юкъе хушамаш тIатохараш дарах дола указаш. ЧIоагIдаьл дукха къахьола указаш; тIайийцад доагIаш дола законашa соцамаша.

РСФСР Лаккхехьарча Совета хьалха мехкашдарча гIулакхаштa йолча Комиссе председателал а хержар сессе депутат А. С. Панюшкин.

Болх чакхбаьккхар ворхIазлагIа хержача РСФСР Лаккхехьарча Совета яхлагIча сессе.

(ТАСС).

ЮБИЛЕЙНИ ШЕРА ЧОТАХ

«Грознефть» объединене автобаза коллективо хана хьалха 18 декабре кхоачашъяьй мухьаш дIа-юха кхахьара шера план. Вай республикерча буруадеттарашта планаш совгIа цар дIабиккьа мухь 114 эзар тонн ба. Планах лийрхIачал совгIа 51 эзар сом пайда баьб, къахьегама оасерле эзалели 9,3 процент дакхъяьй.

Пятилетка даьлагIча шера план сентябрь бетта кхоачаш а яь юбилейни шера чотах къахьегаш я хIанз автобаза коллектив. 1970 шера чотах хIакале 300 эзар тонн мухь дIабиэьаб. ХIара тонн-километрага дIабода мах 3,6 процент доэбаьб, 7,4 процент кхоалаьл доагор а.

Ленински Сийлен грамоташи медалашца яхара социалистически яхье хьалха латт шофераш ин. Калинин, Абдулаев, Малыхин, ремонтникаш Шевченко, Кабанов, механик Алиев, кхыбараш.

М. ПЛЮЩ,
КПСС Грозненски горкома инструктор.

IИЛМА-ПРАКТИЧЕСКИ КОНФЕРЕНЦИ

Укх шера 25 — 26 декабре Грозненски политически просвещене ЦIагIа Iилма-практически конференци хилар «Пролетарски интернационализма ленински теории практикех» яхача темах.

Пролетарски интернационализман халкъий доттагIален ленински принципай хьисапе республике бехача наха дIахо кхетам балара декхараш» яха доклад йир конференце КПСС обкома секретара ноа. Х. Х. Бокова.

Керттера доклад аьлча:

«Пролетарски интернационализма принципех бола ленински хьехами уж кхоачашъяра КПСС лоаттабу къовсамеи» яха реферат йир исторически Iилмай кандидата, доцента Ф. И. Фильцина.

«Антикоммунизма къамий отношеней хьакъехьарча КПСС араьхьарча а чухьарча а политикана ю фальсификаци» яха реферат йир философски Iилмай кандидата, доцента Р. П. Дударайна.

«Вай хана къамий интернациональни декхарашта марксистско-ленински сочетани ноа дешаш» яхача темах реферат йир КПСС обкома лектора Я. Р. Костоевас.

«Сионизм — дунеи халкъашта юкъера реакционни болам — дерригача дунеи империализма цхьоагIонхо», яха реферат йир биологически Iилмай кандидата, доцента Г. П. Ковнацкие.

«Республике къахьегамхошта интернациональни кхетам луча исторически дIалехарий дешаш» яха реферат йир исторически Iилмай доктора Н. Г. Гриценкос.

Иштта рефераташ йир конференце КПСС Грозненски горкома секретара С. О. Зоева, историе, метта, литература, экономика Института директора А. А. Саламова, филологически Iилмай кандидата Х. В. Туркаева, историе, литература, метта, экономика Института сектора заведующе Ю. А. Айдаева, Нохч-ГIалгIIай Министрий Советерча радиокомитета председателан С. М. Лагутина.

ГОРОДСКОЙ КОМСОМОЛЬСКИ ОРГАНИЗАЦЕ КОНФЕРЕНЦИ

Укх деношка КПСС обкома политпросвещене цIагIа ВЛКСМ Грозненски городской комсомольски организаце XXVIII отчетно-хоржама конференци хилар.

Городской комсомольски организаце шера баьча балхах лаьца отчет йир ВЛКСМ горкома хьалхарча секретара Д. Шароварина. Пренех къамаьлаш дир ВЛКСМ Ленински райкома хьалхарча секретара Ю. Маргентова, «Старогрознефть» НПУ кIоарга бурув деттача контора юкъхьанцарча комсомольски организаце секретара А. Моисеева, Химкомбината ВЛКСМ комитета секретара О. Сердюка, № 55 йолча школа дешархочо Т. Куликовас, комсомола ветерана С. А. Багдасарова, иштта кхыбараша.

Конференце балха дакъа лаьцаш хилар КПСС Нохч-ГIалгIIай обкома бюро членаш О. С. Белленки-С. В. Сиидельникови.

ВЛКСМ горкома хьалхарча секретарала Д. Шароварина хержар.

С. ШАДИЕВ.

КПСС НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА X-гIа ПЛЕНУМ

ЮРТА БОАХАМ ДIАХО А ДЕГIАБОАЛАБАРА

Хьалхагlа хоам бар махиллара, укх шера 23 декабре КПСС Нохч-ГIалгIай обкома Х пленум хилар. «Колхозхой Кхоалагlа Еррнгсоюзни съезда итогаш областной партийни организацие декхарашна» яха доклад йир КПСС обкома хьалхарча секретара С. С. Апряткина.

Вай махка, еррнгача советски халкъа исторе чухь хиина йоккха политически событи хиларех таара колхозхой Кхоалагlа Еррнгсоюзни съезда итогаш дика йоашхаш йийцар докладчико.

Съездо колхоза Хьокхаме Устав чIоагIдаь, — белгалдаьккхар нов. Апряткина, — колхозни валаре керда этап хьеллара лоархIаме гIулакх да. Юрта производствени нираш дегIалаккхара шерра паргIато хьаела Уставо. Юрта боахама къахьегамхоошта тьалхашка парте XXIII съездех КПСС ЦК Пленумашех отталаь кертте дехкаю кхоачашдара новкъостал деррга цо.

Докладчика дIахо дувц парте юрта боахамерча хIанзарча этапе политика керттерча доагахьа хьалда родол декхарехьа, цо юкъ кердача Устава кертера положенеши башхалонаши, республике юрта боахам долагIча хьал тIа ба хьахойт.

Юрта боахам дIахо а дегIабоалабара партей правительстваи отталаь гIулакхаш кхоачаш а деш, областной партийни организаце, республика советски юртбоахамен органаша, колхозашен совхозашен цхьадола толамаш даьхад.

Шера юккъера лаьрхIа 1965 — 1968 шерашка яьккха юрта боахаме валовой продукци царел хьалхара динь шера яьккхачул 37 процент дуккхагIа хилар, ялат — 11 процент, дулх — 14, шура — 29, шекара светка — 44, генараш — 63, фуаш — 29, тха — 12 процент дукхагIа даьккхар. БIаьчча хьийцаш республика а, хIаьта юрта Сунженски, Гудермесски, Наурски районаша я ялат, дулх, шура, тха, фуаш кийчара пятилетка динь шера план кхоачашйир.

Укх шера ха во эттайоллашехь, партийни, советски организацеша, дуккхача колхозийн совхозийн къахьегамхоша дика хьунаьм баьккхар. Масала, Шелковской района «Путь к коммунизму», Гудермесски района «Кавказ», Сунженски района «Победа» яхача колхозаша, Урус-Мартана района Мичурина цIерагIа совхозо хIора гектара тIара 22 — 24 центнер ялат даьккхар. ХьажкIаш дика кхевьй Шелковской районе.

Цу дерригача масдараша хьакхьокх республике валовой лаьрхIа дуккха юрта боахама продуктеш яха а кийчъе а йоккхий торонаш йолга.

Юрта боахамерча гIулакхий критически мах а беш, вай мукIаьло це дехкаройла ла кертерча оваьхах — лаьттах дуккхача колхозашкен совхозашкен кIезига пайда эцаш хилара. Дуккха кхоачамбоацараш да ялат доаккхача боахаме. Сунженски, Гудермесски, Ведана районашкара дIайккхача, цхьенна а районо кхоачашьйнзар ялат даккхара динь шера план.

ЧIоагIа во хьал эттад ялат даккхара тьахьехь Назрановски районе совхозашка. Укхаза укх тIехьарча динь шера цареl хьалхарча динь шерачул 15 процент кIезигагIа даьккхад ялат.

Шенхашта кхоачамбоацараш да Грозненски районе баьцадааш доазача а.

Колхозхой съезде ше къамаьл деш нов. Л. И. Брежнева белгалдаьккхар, юрта боахама дешашта юкъе керттера даь дIадийнар дика хьувкъологолаш лаьтта толдари цунах пайда эцара хилар.

Вай республике 400 эзар гектар ола лаьтта да а бахача наьха цхьан сага сиа лаьрхIа 0,37 гектар лаьтта, вешта аьлча БIаьччо хьийнача махка сага сих кхоачачун 2,5-ча кIезигагIа.

Цу гIулакхо вай дехкаройла ду лаьттайга къаьстта дика тьежа. Продуктан кIезигагIа а йоалаш, дуккхагIа йоахаогIйолаш йоакхо еза.

ХIаьта Ведана, Урус-Мартана, Назрана, кхы цхьайолча районий йолча колхозийн совхозийн, хIаьта ишта юрта Советий кулгалхоша телхаду лаьттах пайда эцара хиюн.

Горрайисполкомаш, юрта Советаш, колхозийн совхозийн кулгалхой дехкарийла ба шоай лоIаме лаьтташ дIалувцараита цIенхаштта тIаlахар це а лаьттах пайда эцача порядок оттае а. Вай керттера декхар да хIора гектара тIара дуккхагIа продукташ йоахаргйолаш гIулакх де.

КПСС ЦК майска Пленума хиначул тIехьагIа республика хий боахамга дIаданнийтад пачхаьлакхен 31 миллион сом совгIен колхозий 1,6 миллион сом совгIен ахча. ХIаьта цунна цхьана мелиорацин лаьттана хий эилавоа дIахо а дегIадоалаегра йолча торонех вай баьза пайда эцара гаьна да. Дуккхьа юрта боахама министерство пятилетка кхаь шерая итт беттая цхи боахаме кара, ца дендаденi тисаш ши миллион сом совгIа ахча.

Леларо къоастаду хий декха системаш хоганахь тоаяле, планировка, лаьтта аокхадера, кIотарраш ахаре дешаш, чаь боахачера мелиоративни кхыйола мероприятеш. «Чечингушводстрой» яхача тIешлошьена управлеиен мелиораце я хия боахама а министерствая тика доацаш балхаш делла могийт. хьалхьеш латтa горига объекташ шоай хачахаь йцте а яхья, эксплуатаце дIаеннаяц.

Колхозхой съезде ше къамаьл деш Л. И. Брежнева цIакха а белгалдаьккхар юртбоахама производства лара ялат заккхар хилар. Вай тIехьа тIейоагIача хала а кертера теркам тIабохийта беза ялат заккхара.

Ленински юбилейна мазоагIара накъедахара яхь а лелаеш 1970 шера валовой лаьрхIа 525 эзар тонн ялат даккха, хIаьта гектара тIара 23 центнерал кIезигагIа ца яккха. Цунца хий дехкача лаьттан хIара гектара тIара гуваьха дIаюв культураш 30 — 35 центнер, хьажкIаш 45 — 50 центнер, дуга 40 — 45 центнер яккха дехкар тIайкад республика хьахоша. Хьалха латтача боахамийн новаторийн опыто бекъду из дехкар кхоачашдургдолаш хилар.

1970 шера бокхха хьувкъам бахкадар хьалхара гIа баьккхаб хIанзехьа а дахорхоша. Дикка зуухача лаьтта чегара дикагIча тана, дикача фуна, агротехнически боарам лакха болаш дIадийнад гураьха дув ялат, керттерча даькъе, чикк тIадьнна Iовга а дола. Дуккхача боахамаша шоашта дика фу Iалашдаьа.

ХIаьта цхьайолча колхозашкен совхозашкен дика кхоачашдаи 1970 шера хьувкъам дакхбадан валовой лаьрхIа ялат дакхарак шоаш тIайийча декхараш. Аьлча кхоачамболаш да 15 декабрь тIакхоачаш Гудермесски района колхозашен совхозашен 38 процент мара шоаш Iалашьйнача бIаьсти дIадувча ялатех ялат-фоборяна кондиционни фуа. Ачхой-Мартана района 52 процента МалгIабика района 67 процента мара дIадув фу дIаоттадьацац. Дуккха хьажкIий дIадув фу за тIеваlга диллача кондиционни доацаш.

Партийни организацеш, юртбоахама органаш дехкарийла я цу гIулакхе мел ца болийташ тIалхьовкам доаттабе.

Лаьтта геттара кIезига тIоадал йоллашехь, укх шера дуккхача боахамашка ледара ду 1970 шера хургболча хьувкъама лаьрхIа лаьтта хий диллара гIулакх, графикаш кхоачашъяш, беш бола болх а дика бац. Хьалха а санна, во пайда эц хий дехкача лаьттах Грозненски, МалгIабика, Надтеречни, Ачхой-Мартана, Сунженски районий боахамашка.

Парте райкомаш, горрайисполкомаш, министерстваш кхыйола юртбоахама ведомстваши декхарийла я хий дехкача лаьттара дукхагIа продукци йоаккхаргйола гIулакхаш тIехьа а ца теттийтош дахь йистедаккхийта. ХIара боахаме вегетационни тIоадал соцаре хий диллара планаш кхоачашьйийта, хий дехха системаш, гидротехнически сооружениеш, хий декха машинаш тоахь йистеяккхийта, подвальшинкаш кийчбе. ДуккхагIа пайда эца беза моттигера хий хьешка диллараx.

ХьажкIаш лелаеча цхьа ба воажеш килар дIадахкха деза. Укх гергарча хана еррига участкаш зтенношта тIатIехIоагIье еза. Гураьха йийкача культурай эш йола терко чельалийта йиш яц. ХIама массаноха уж чиштай хьажа а тIаьхьнечча культураша дифференцированни гIулакх делго бIаштIехьаьхко а деза.

Дукха хIама де дезаш ба механизатораш. БIаьсти культураш дIаера Iен — бIаьхтан хана тракторай, лаьтта кийчду, культураш дIаюа машинаш кийчье еза. Сунженски района юрта боахама къахьегамхоша дIадоладаь патриотически гIулакх шерра тьаллаца деза.

Бекктокхаме декхараш латт баьпаларaш, комсаш, сомаш, тьахьча хкедеча наха хьалхашка. 1970 шера республике кийчъя тила дола 80 эзар тонн баьцадараш, 90 эзар тонн комсаш.

Доккхий а бекктокхаме а декхараш латт вайна хьолхашка общественни хьайбий боахам дегIабоалабеча. Укх гIехьарча шерашка дикка толамаш даьхад. Цхьабакъда хьайбий боахам дегIабоагIача дукха кхоачамбоацараш да. Доха а дулх, шура яккхара, фуаш гуллара темпаш, хьайбий фермашкарча балхашта еш йола механизаци ледара ю. ХIанз а йоагIаш йола терко ца доакъа база чIоагIьяра.

Вай дуккхагIа долча боахамашка во вIаштIехьадаьккхад чуоттадь а лоажадь а хьайбаш доастадерга. Пачахьалкхенна дуккха хьайбаш дIадел дезад доха долаш гIийлен.

ГIийла хьайбаш толдераи уж кхы тIа доастадаи боккхи лоархIам болаш хила декхарийла я «Скотооткорм» треста специализированни совхозаш. Цхьабакъда цар во кхоачашду из декхар.

Треста совхозашта цхьа ма ца Iеш критика яй кхоачамбоацараш баьцаш долаш. Цхьабакъда треста кулгалхоша (директор нов. Тангиев) цунах е йоагIа выводаш яц.

Геттара вIаштIехьдоацаш латт шура ухкарах а кийчъяре а гIулакх. ДIадахаеча шера юккъера лаьрхIа фуражни Iаттагара яьккхачул 220 килограмм кIезигагIа яьккхай шура, хIаьта валовой лаьрхIа 17 процент кIезигагIа яьккхай. КIезиг — дукха шура кIезигагIа яьккхай МалгIабика, Урус-Мартана, Наурски районашка. Цхьайолча районий боахамашка фуаш кIезигагIа гулду.

Дуккхача колхозашкен совхозашкен кIезига йоакхо ю хьайбаш дебадара, кхычеттел уж кIезиг а долийт. Ла йиш йоацаш да цхьадолча боахамаша, специализаци ю яхаш бальанаш а доахаш, дегIадоалалара во йоаца торонаш йоллашехь, боахама цхьа гоча дековош вIадоехкаш хилар. Из кхахцIена йоаца а пайда йоаца к тенденци я. Общественни хьайбашта докъар дукхагIа лаккхара, чIоагIа йола доакъоа бата хьара беш бола болх тоабе беза.

Юрта боахам дегIабоагIача вола кхоачамбоацараш дуккхача дрлъе вашха доагIа, йоах хилачаки, ялат, дулх, шура кхыйола продукташ яхара а кийчъяра а. Пачхаьлакхен планаш кхоачашъяра тIехь цхьаболча кулгалхой йоагIаш йола дегIарийна йоацаш хилара. ЧIоагIа йола планаш отталай эттара хьалха колхозашкен совхозашкен перспектива а йолаш болх байтар дукхьа. 2—3—4 шу даьлча шоай мел продукци йохха еза царна хоаргдолаш, цунга тьежжа уж дика тIеххоачашъюлургйолаш лаьтта делатдата хьайбий боахаме тоа а бертболаш. Цхьабакъда нийсбелар чIоагIа оттаьх планаш кхоачашьйо бекктокхаме гIулакх ца кеташ бола кулгалхой а.

Республика хьайбий далдерашта хьалхашка 1970 шера геттара тоалхие декхараш латт. Пачхаьлакхенга укх шерачул дулх 8 процент, шура 37 процент, фуаш 19 процент дукхагIа доаха деза.

Долаш вола деволга хьайбаш ца дойташ, лорале а 1970 шера хIара колхозен совхозен дахкача хьайбий бIаьнена тIера лоархIаш 92 Iаса, 1300 хуоск, бIаь Iаьхан хилийта беза. Iеттагара 2100 килограммал кIезигагIа йоацаш шура, цхьан устагIанна тIера 4,2 килограмм тха дакха, яхкача котама тIехьара 135 фуъ гулде деза.

Республика колхозашен совхозашен 1970 шу дIадоладу соакарчул кIезигагIа хьайбаш а долаш. Дуккхача боахамашка дукха доахая Iахара дитад, дукха хьайбаш къелла дойтад. Хьайбашта доакъар кIезигагIа Iалашдаьа, къаьстта концентрированни дац. Цу бахьано партийни, советски, юртбоахама органаш, боахамий кулгалхойи специалисташ декхарийла бу хьайбашка Iа даккхийтара къаьстта терко е.

Юрта боахам дегIабоагIара маларра юрта гIишлош хьаьъерахи халача балхашта, къаьстта хьайбий боахаме дарашта, механизаци ерзи тайша за. Юртбоахама производствана эшара дилача уж балхаш ма йиш йоацаш тIехьадус.

Ишта этта хьал да йиш йолаш дац. «Чечингсельстрой» треста а, юрта гIишлош хьальеча кхыча организацей а кулгалхой декхарийла ба 1970 шера колхозашкен совхозашкен дукхагIа гIишлош хьалъе, уж хьалъяра темпаш сихъе, дикал даккхе.

Юрта боахам дегIабоалабара оттаьх программа кхоачашьеча юкъарчал доацаш юкъе доагIа юрта социально-бытовой культурни гIишлош хьалъяра дешаш а. Укх тIеххьарча шерашка кIезига хIама даьлац цу дакъе.

Цхьабакъда юрта хьалъеш йола гIишлош йоагIаш йолча масштабе еш яц. Юрта бахача наьха хьашташ шерагара шу массаза дуал лакъду. Вай декхар да юрта гIишлош тьахьаьвоа дуккхагIа теше е, бакъда колхозхоша шоаш а тьичаре боле бе беза цу дакъе.

Дуккхача наьха профессей кадраш кийчъяра цIенхашта терко е еза. Цхьайолча боахамашка тоъаш кадраш, техника дикка дакъе цхьан сиенах болх беш за.

Техника кадрашка хьежаш даттгорйоаццаш, лаьттана химизаци мелиораци яра гIулакх цунна кийчбача наьха бе кхргдолаш хIама за деза. Из ерригача пачхаьлакхен декхар кхоачашдеча лоархIаме гIулакх де деза, дулург а за комсомолага.

Юрта боахама, мелиораци хий боахамен министерстваш, «Грозвинпром», «Консервплодоовощь», «Сельхозтехника» яхача объединенеш, «Скотооткорм» трест декхарийла я колхозашта совхозаштен деш йола эвла доагIа тоаде, царо производствении финансови болх кIоаргагIа боъта, колхозашкен совхозашкен каст-каста кила.

Дукха ха йоаццаш юрта боахама производствени управленех райисполкомий юрта боахама управленешь согIоадаш соцаш баьб. Цунна дуваьзенна юрта боахама дела дара къахьегахара Советий исполкомий доархIам а бехккхам а лакхду.

Колхозхой Кхоалагlа Еррнгсоюзни съезда итогаш чIоагIа даьза тIейкаш вай республика беррнгача къахьегамхоша, аьнна белгалдаьккхар докладчика. Уж йилацна пленумашка, партийни актива собранешка, колхозийн юкъарлена партийни организаций собранешка. Съезда итогаш юкъ колхозхой, совхозий балхлой собранешка, юрта боахамца ювзенначa предприятешка.

Съезда документашкен, материалашкен пропаганда ява уж дIадовзийтара доллача хабара кампании яц. Партийни, советски, профсоюзни организацешь боккха а массе-оагIорахьа а болх бе беза.

ХIанз укх сахьата юрта боахаме вазаш а болх беш 17 эзар коммунист ва. Хьакхашка латта декхараш кхоачашдара кхашкен фермашкен болх бевий низ а тьамар а кхетанца тIадерзаде декхарийла ба уж.

Беррнгача агитационно-пропагандистски бокхача балха юкъе тьамаре даккъа лаца декхарийла я партийни, советски, боахама хьалхе лелаю кадраш, колхозни болама ветеранаш, юртбоахама производства новатораш, хьалха латтараш. Из болх бира юкъеоза беза партийни организаций дикагIйола пропагандисташ, «Знание» яхача общества членаш, культурно-просветительни учреждений болхлой.

Республикански, городской, районни, многотиражни газетий редакцешa хадданза а кIоаргга а дIадовзийта деза съезда документаши материалаши, дIахьокха беза дIахо а юртбоахама производство лаккъара тIехь лоаттабу къовсам. Колхозни съезда итогаш собранешка гIулакхаца, принципиальность йолаш юрта боахаме Iилма — технически прогресса программа толамца кхоачашьяра наьхьаш лакара тIехь юкъаргйолаш гIулакх дича бакъахьа да партийни организацеша.

Хоаш мадий, колхозашка каст-т боахама укх шера итогаш еръаь, отчетно-хоржачий собранеш яра кийч а дугча. Боахама балха тIахьожам лоттабаса йолча бокъонаш пайда а эцаш, партийни организацеш декхарийла я колхозий правленеша хадданза а цIенхаштта а кердача Хьокхама Устава дIахатдаша хьалхе лелаеройла гIулакх де. Эттача хьало дIадет промышленни предприятий шефски болх тоабелга.

Вай пленумо болх бу «Владимир Ильча Ленин вь 100 шу дизарта» йола Советски Союза Коммунистически Парте Центральни Комитета Тезасаш аравьхача дийнахь.

Областной партийни организацие эгаба хьалхна а юттал бокхагIа доалоIам боли а зекхар да Тезисий чулоам вай республика хIара коммунистага, хIара къахьегамхочуна дIабовзийтар. Из дара идеологически воздействие еррнгача формен средстваш пайда а эцаш, кхе шера план ханал хьалха кхоачашъяра. Владимир Ильча Ленин ваь 100 шу дизара чазоагIара накъедаха яьзана дуккхача наьха къахьегама кьепара керте отта.

* * *

Преисех масанех хьала къамаьл дир КПСС Сунженски райкома хьалхарча секретара В. В. Варлашкина. Цо дувц колхозхой Еррнгсоюзни съезда материалаш юнача, юртбоахама производство дегIабоалдерен шоай боахамий экономика чIоагIъяра наькъаш белгалдеча района коммуниста а беррнгача къахьегамхоша а мишта дакъа лоац. Бокхха кхетама бола бу агитаторашеи политинформаторашен. Укх бетта бIаь совгIа беседеш доладе хиннай съезда материалаш юнаш.

Лаьттен хьайбаши леладераша лакха толамаш хулаш оратора белгалдоаха района боахамаша пачхаьлакхенга гидургаш, баьцадараш, дулх, фуаш, тха, кхыйола продукташ йоахара план кхоачашъяь хилар. Къаьстта дика хьокхамаш даьхад социалистически яхье «Победа» яхача, Красная Армия, XIX партсъезда, Орджоникидзе цIерагIча колхозаша.

Цхьабакъда, йоах оратора пхьалола кхоачамбоацараш а да тха. ТIеххьарча хана кIезигденна тха доазаш. 1968 шу чекхдоалаш тха районе 27535 бежан эникадаь, хIанз 24445 мара дац. Холлуш кIезигьеннай хьаннара, жа. ХьатIадоагIача шера доацаш тIаккхетаргдола гIулакхаш да деркIаш ца тха.

Оаха йисокомбинате дIачутела хьайбаш тIийна хиларан дика пачхаьлакхен дехкар тIадув тхона дуал доккхача. Укх шера 6272 бежан дIачуденнай оаха дулха, цар юкъера долла 373 килограмм мара яц. Нагахь санна оаха юкъера дола 350 — 400 килограмм а йолаш дола йоахийча дIачутелаь хийча, 500 тонн совгIа тIаккхетаргдар пачхаьлакхенга дIатела дулх.

Удобренеш пайда эцар гIулакх лувцаш, оратора белгалдоахаш тIехьарча хана района боахамаша цунах болла пайда дикагIа хиттабе хилар. 1968 шера 66 эзар тонн мара ца дилла кхо укх шера 84 эзар тонн диллад оаха. Цхьабакъда тха йиш а ца кхы а дуллагIа дилла. Цунхьа деррнгача боахамашка кхо доаттаду моттигаш хьеш да тхо тIаьна. Оаха дех грозненски предприятешкара кхо хьатIадоттарен Iелаккхарен балхашта механизаци еча тхоашта новкъостал дар.

Ший къамаьл чакхдолаш нов. Варлашкина аьлар:

— Колхозни Сунжа къахьегамхоша дIайоллавй техника бIаьстан балхашта кийчъяра социалистически яхь, тIаьта хIанз хьенар айзенна къахьегаш а ба. Цар шоай низ кхобергбеш тIайкда декхараш кхоачашдара.

Трибуна тIа ва колхозхой Кхоалагlа съезда делегат, Гудермесски района «40 лет Октября» колхоза председатель У. Г. Осмаев. Цо дувц шоай боахама экономико дегIаярах. Лакхбеннаб юртбоахама культурай хьувкъам. ТIеххьарча динь шера дикка дукхагIа хиний чукхьа а пачхаьлакхенга йоахе а лаьттанн хьайбийн продукташ.

Укх шера климатически хьалаш дика хиннадеце а, колхозхоша кхоачашдир шоаш тIайкда декхараш. Соахкарчул дика лаккхагIа бо укх шера лаьттани хьайбайн продуктай производства а заготовка а боаран.

Колхоза экономика дегIаяр ба тIайкдолаш тIеххьарча динь шера 2,4-за лакхьенай колхоза ахчан доходаш.

Тоалуш доагIа колхозхой вахара хьал. Уж дикача цIеношка бах, хIара цIагIа телевизор, радиоприемник, кхинараш я.

ЧIоагIа теркам тIабоахийта лелаву правлене кадраш кийчьяра гIулакх. 12 саг ва колхозо стипенди а телаш техникумашкен институташкен дешаш, заочно дешаш 10 ва. 200 гаргга механизатор кийчваьв оаха тIеххьарча шерашка.

— Тхона хов, — йоах оратора, — оахош тхоай торонех бизза пайда ца эцаза. Болх тоабе гIерт тхо. Эшна деррига а тхона ттоашка дулургдолаш дац. ХIара шера 2500 тонн чуьйзаргйолаш дуга де лаьтта кийчде лерхI оаха. Цу гIулакха де лерхIа балхаш чекха дала ваха деза. Укх гураьх из болх дIаболаберга вьиндерз мелиорацен хий боахамен Министерства. Цхьабакъда хьаде долазаь хIанз дац.

Юбилейни шера лакха хьокхам чуба лерхI колхозхоша. Гураьх дийна ялат дика хьатIадьннад. Кхашка хий дуллаш латт, тоаеш а техника. Хьайбашта Iаь кхоачо дика чьй. ЧIоагIа теркам тIабохийт партийни организацие а правлене а къахьегама оасарле лакхъяра, продукцега дIадолдар лохдаре, рентабельность лакхъяра дешашта, йоах оратора ше къамаьл даь воалаш.

Дош лу КПСС Шелковской райкома хьалхарча секретара Г. Г. Самарскена.

— Тха района колхозаш, — йоах цо, — дика механизированна, экономически чIоагIа боахамаш хиле. Алхха тIеххьарча лерхI шера цар ехьаш йоала фондаш 2,5-зза дукхагIа хиннай.

Оратора белгалдоахаш пятилетка шерашка юртбоахама производствая заготовкайн боараш лакхбезнабале а шоай балхаца дукха кхоачамбоацараш хилар.

Колхозий 15 эзар гектар хий декха лаьтта да. Царех 11500 гектара гураьх чудоайтаб хий халлах оаха. Амма из кхоачаш болаш дац. Деррнгача кхашка хьалаш шера шоаш кхоачаш хий.

Дукха хий декха лаьтта за районе хIанз з планировка ца ец. ТIеххьарча шерашка из лоархIаме болх вIалла а беш а бац. Колхозашка мелиоративни техника яц, хIаьта мелиорацен хий боахамен Министерствос царна новкъостал а дац. Дуга севооборотан а еш яц.

Деррнгача хий дехкача лаьтташта планировка йича тоъ хургьер тха ялат а кхыйола лаьттан продукци а дукхагIа яхьа. Колхозаша шоай ахча дIалецаргда цу гIулакха.

ЛоархIаме гIулакх да жа фермашта сиха электрификаци яр. Цо тоъ кхуийтаргьа мар болх тоабе а жеч боахамашта эша бытовой хьалаш Iалашде а.

Производствени культурно-бытови объекташ хьалъеча а чIоагIа новкъостал эш района.

— Колхозхой Еррнгсоюзни съезда материалаш колхозашка меттел совхозашка а кIоаргга Iомаеш я, — аьлар ше къамаьл де волалуш КПСС Урус-Мартана райкома хьалхарча секретара Б. Г. Габисова.

Укх шера ха во лаьттахе а пачхаьлакхенга цхьайола юртбоахама продукташ йохкара план тIеххкоачашьйир района къахьегамхоша. Цхьабакъда пачхаьлакхен декхар тIадисад тхона: шурея фуаш доахара план кхоачашьяьяц. Оаха лаьрхIад пятилетка тIеххьарча шера из дIатакха а тIайкда декхараш кхоачашде а.

Шортта доакъар а хуле, кхийш дIайхха а хуле Iа мелла шийла хуле а лоаргаш хьайбаш. Из кхета а дац. Доакъар дукхагIа кийчъе Iийттад тхо. Цудукъа во хьал дац тха доахаиге.

ХьатIадоагIача шера ялат дукхагIа чуда лерхI оаха. Хиннахьа дIалийнаш кIа, лаьтта оахача хаял удобренеш а тоаеш. ХIанз сиха техника тоаеш, бIаьсти юкъа культурай ги кийчдеш кхашка удобренеш ехкаш да тхо. Кердача шера хьалхарча квартала план тIеххкоачашьяь дага ба хьайбаш леладераш.

Заводской района предприятеша Урус-Мартана района ду шефски новкъостал дувц оратора. Тракторш а цунна дIаеттад тха районе «Серп и Молот» яха цIей. Шерагара шерагга тоалуш латт района боахамашта предприятеша ду новкъостал.

Совхозий цIенхаштара кхоачамбоацар да механизаторски кадраш хуццалуш хилар, йоах нов. Габисова. Уж балхара вIаш ахийтара, эшча дола хьалаш Iелаидара новкъостал де веза тхона юрта боахама Министерствос.

Дош лу КПСС Надтеречни райкома хьалхарча секретара В. Т. Белоцкина. Цо дувц кхашка балхашдерий, фермай болхлой, предприятей коллективай вIденнача хьинарах. Денгара денга шерлу ленински юбилей сийна болтенна социалистически яхь.

— Климатически хьалаш во хиннадале а, — йоах оратора, — тха района цхьа совхозо толамца кхоачашьйийй пачхаьлакхенга дулх доахара план, кхаьнне — шура йоахара яьяй. Пачхаьлакхен план кхоачашьйийй комсаш баьцадараши леладераша а. Цхьабакъда деррнгача боахамашта баьбац боагIача тайпара болх.

ХьатIадоагIача шера тIехьадусаш боахамаш ца дилийта гIерт района партийни организаци. Районо тIеххкоачашьйий гураьх дув ялат дIадера план, бIаьсти культураш дIаюргйола деррига лаьтта ахьад. Шерра яржай районе социалистически яхь. Материални а моральни а стимулех пайда эц.

Дош лу КПСС Советски райкома хьалхарча секретара А. А. Абдулаевна. Цо дувц лоамач колхозий экономика чIоагIлуш латтараш хиларах.

— Масса вал тIехьагIа хайнад лоамаш колхозхоша трактор фуъ, — йоах оратора. — ХIанз тха райони колхозаша 42 трактор, 40 грузовой машина, дукха комбайнаш, кхыйола техника я. Боахамашта керте латт лаккхерен юкъерен образовани йола специалисташ.

Кхашни хьайбашни леладераша хьинаре къахьегарах, пачхаьлакхен новкъосташа рентабельни хиннай дуккхача шерашка тIехьаюсаш хиина лоаман колхозаш. Лакхьеннай цар доходаш, чIоагIъеннай экономика.

ЧIоагIа теркам тIабохийт районе тхьамка леладаро. Цо дика пайда лу тха хьалашка. Паргикашка дIаде тхьамка кийчдеш да тхо хIанз.

Кхыйола культураш а дикал хьувкъае лерхI района къахьегамхоша, эггара хьалха ялат а хьувкъадеш. Гураьх дув ялат дикагIча хенашка дийнад, ахаьел совгIа дар ах-нара тIа а дуаш. БIаьсти культураш дIаюргйола деррига лаьтта ахьад. ХIанз кхашка удобренеш йохкаш да тхо.

Колхоза кердача Устава тIа тIа чIоагIа теркам тIабохийт керда техникеи прогрессивни технологии производствана юкъейоаццара. Уж декхараш кхоачашдеча «Сельхозтехника» объединенегара новкъостал эшаргда тхона.

Укх деношка колхоза коммунисташа зийнар, — аьлар Грозненски района I Мая цIерагIча колхоза председатела В. С. Выючне, — боахаме латте гIулакхаши колхозхой Еррнгсоюзни съезда решенешна дувзаденна дола декхараш. ТIеххьарча шерашка дикагIа хул тха лаьтта дIайийна хIама. ДIадахача 8—9 шера тIеххьайтадаш тхо цхьа хьалха лаьтта. Цхьа бIаьда шера чудахьаь ялат 8 эзар тоннагаре 12 — 12,5 эзар тоннагга кхоачаш дукхагIа хиннад. Шоаза т'аккхийтад цу юкъагIа тоаккха дулхи шуреи, фуаш — дийттаззе, генараш иттазза дукхагIа чудаь. Боахама экономика чIоагIъенна, цун шерттенна фондаш хьа тIаккхийтад.

Боахама специализаци яра дешаш лувцаш оратора аьлар:

— Тха колхоза специализаци я фуаш, шурея яьккхара. Укх шера 7 миллион гаргга фуъ дехкад оаха. ХьатIадоагIача шера 8,5—9 миллион фуъ дала лерхI пачхаьлакхена. Тха за дезар да доакъара база чIоагIъяр.

Цхьабакъда, пленуме белгалдаьккхар пайда ца эцаш колхоза дукха торонаш хилар. Мехка хьалха латтача бохдаций опыт лэрде а лувцаш сиха дегIадоаладе йиш а цига кха тIара оалдараш леладелга.

Трибуна тIа ва КПСС Назрана райкома хьалхарча секретара С. Х. Гостимирова. Цо дувц колхозхой съезда материалаш районерча къахьегамхошта дIаовзийтара болх мишта лел.

— Тха агитатораша, политинформатораша, докладчикаша, — йоах оратора, — итташ беседаш яь, фермашка, бригадашка, гIишлошьеча промышленни транспортен предприятешка, дуккхаьха доклада яь. Юрташкарча къахьегамхой собранеш хиннай, цига гучадаьхха балхаца кхоачамбоацараш, уж дIадахара наькъаш белгал а доахаш. Партийни, профсоюзни, комсомольски организацеш шерагIа йоазае гIерт В. И. Ленин вь 100 шу дизара сийна тIайкда социалистически декхараш кхоачашдара йолаеннаш яхь.

Эттара хьалха зе дезар да тIехьадусача боахамашта рентабельни хила новкъостал дар. ЧIоагIа теркам тIабахийтаб партийни организацеша а совхозий специалисташа а хьайбий дика Iангара дахара, бIаьсти дIаде фу кийчдара.

Масса оагIорахьара бIаьстан балхашта кийча во толамий дара я. Укх Iаь 70 тракторист кийчва лерхI района боахамаша. Агрономатешкурсашка дешаш хургба 400 совгIа кхаши хьайбаши леладераш. Отделеней управляющешка, фермай тракторни бригадайн бригадирашка а дешийта лерхI вала.

Назрана механизатораша хьалдаьццай юбилейни шерарча бIаьстан балхашта техника кийчьяра тIайкхаш кхайкхад дахьа шоай долалхой — сунженский инициатива. Деталешта оттараш яц чотах машинашта ремонт еш дIадолар 4 процент лохде лаьрхIа цар. Тракторашта машинашта эксплуатаци яра гIулакх тоадора цар балха оасарле 10 процент лакхъергья.

Назрахой торонаш хьаьвоах хьалха латтарий хьокхамаша. Хьокхам яц мегагIболаш лел ба укхаза. ГIорьяьннача донара, Социалистически Къахьегама Турпала Барахоева Лемкие ше гIулакх деча доахах хIара Iаттагара 3000 килограмм шура яьккхай. Итазов Бесса керте латтача механизированни звеноша дела да 100 гектарах хIаране тIера 35 центнер фуабаьха хьажкIаш чуеийй, план 25 центнер мара йоацача. Опыт йолча звеньевойна Алборачев АотагIана хIара гектара тIара 177 центнер кохтолаш яьнай, лийохIачул шоаза дукхагIа. Балха хьалаш кхыча кхашни хьайбаши леладерий лараш сиина за цар. ТIаккха бахьан дукхаьха болх бе харах, инициатива хилара, творчески къахьегарах латтах. Цудукъа чIоагIа доархIаме да хьалха латтарий опыт дIайовзийтар.

Ше къамаьл даь воалаш нов. Гостимирова аьлар:

— Тха пленумаш дукха йоагIаш йола критически замечанеш йиъ укхаза. Цар новкъостал дергза тхона кхашка а фермашка а сихагIа юболок оттае.

Цул тIехьагIа къамаьл даьча КПСС МалгIабика горкома хьалхарча секретара Д. П. Саньмос аьлар:

— Тха собранешка геттара кIезига хийнар толамех, керттера теркам тIабахийтар кхоачамбоацараштa, къоастадапза долча дешашта.

Ялат, дулх, шура, баьцадараш дахара планех лоахIалаьнан районе боахамаш, пятилетка хьалхерча динь шера продукцега дIадоло лакха да.

Боахамашта специализаци яьях дувцаш оратора белгалдаьккхар шоаш дувлайта гIалаташ.

— За ду яхаш цхьадола доакъош дIадаха болабеннаб тха. Масала, «Кавказ» колхозо дIадаьхад кокхараш коа тIара оалхазараш. ХIанз гучадаьннад укхаза жан латта долхаш а пайдане ца хилар. ХIаьта уж фермаш а дIаяха еза-кх? Колхозхой съезда материалаш юнаш кхетадаш колхоза кулгалхоша шоай гIалат за деш дола доакъош дIадаха дезац, цар рентабельность лакхъе еза.

Съезд хиначул тIехьагIа, боахама тIеххьарча динь шера баьча балха анализ йича кхийттаб къахьегамхой шоай болх тоабе торонаш хиларах. Гучадаьлар шоай йоккхий резерваш хилар.

ДIахо нов. Саньмос дувц партийни а пачхаьлакхен а дисциплина чIоагIъярах, кулгалхойи специалистий шоай балха хьалхара бехктокхам лакхбарах, къаьстта теркам тIабахийта беза лаьттах пайда эцара. Хьувкъам лакха хурга, йоах оратора, лаьтта леладелга тоадой, хиннахьа хий декхе, агротехника махкхара лаьтташ хьувкъдой.

Дукха за де дезараш хьайбаш леладерий а. ВIалла бац фермашка племенной болх, дукха доахаш Iаьхаре дус. Эсала я йоакъара база.

Боккхача теркам тIабахийтаб боахамий кулгалхоша хьайбаш леладерийн механизаторийн кадраш кийчъяра, кIезига йоакхо ю наьха, цаьна эша культурно-бытови хьалаш Iалашдац. Из да налораш ца санна керттера бахьан.

Трибуна тIа ва КПСС Грозненски райкома хьалхарча секретарь Ю. Ф. Сухоруков. Шоай района а цхьацаболча боахамашта а пленуме къамаьл даьраша яь критика нийса я, аьлар цо.

Кхоачамбоацараш дIа а даьха пятилетка тIеххьарча шера болх цIенхашта тоабара, пачхаьлакхен плани социалистически декхараши дизза кхоачашдара еррига торонаш оаргIояхаргья района къахьегамхоша.

Партийни собранешка коммунисташа юкъ колхозхой Еррнгсоюзни кхоалагIча съезда материалаш, уйла тIаяххийта анализ ю юртбоахама шера итогий, пятилетка дIадахача динь шера карагIдаьннача, боахамий экономика айяра керда торонаш лех.

ХьатIадоагIача шера дIаюргйола еррига культураш хьувкъаяза, аьлар дIахо оратора. Укх денош, кхашка кхо лехк. Масала, хIанзале диллад 140 эзар тонн удобренеш. Из соахкарчул дукхагIа да. Партийни организацеша, боахамий специалисташа къаьстта теркам тIабахийтаб хьайбаш дика Iангара дахара. Декхаь сенах латт аьлча, из латт хьайбаш цхьанна ца къастийташ Iангара дахь ца Iеш уж лебалерах а.

— Цу деволгие а, — белгалдаьккхар нов. Сухорукова, — дIадех организаторски массово-политически болх тоабелга, беррнгача къахьегамхой творчески хьинар айдела.

(Кхоадолар 3-ча оагIо тIа).

ЛУГАНСКИ ОБЛАСТЬ. Коммунарски металлургически завода къахьегамхошта юкъе беш идеологически балха боккъонца йоле центр я политически дешара кабинет. Укхаза хан-хана хьа семинараш ю пропагандисташца, агитаторашца, политинформаторашца. Марксизма-ленинизма теорена пропаганде яра дешашта методически новкъостал хул царна.

СУРТА ТIА: агитаторш — № 2 йолча листа проектни цеха электрик И. И. Бережной (аьрдехьа) цу цеха мастер В. П. Яченков политически дешара кабинете (хьалхашкахьа).

Р. Азриела сурт.
ТАСС фотохроника.

КПСС НОХЧ-ГІАЛГІАЙ

ОБКОМА Х-гІа ПЛЕНУМ

ЮРТА БОАХАМ ДІАХО А ДЕГІАБОАЛАБАРА

(Чистедоалар. Доладур 2-ча агlо тlе.)

Колхозхой съезде чlогlа доархlам бен дийцар юрта боахаме lилман - технически прогресс яра дешаш. Производствана специализаци концентраци яро, боахамаш технически дика кийчдан хиларон кадраш лакха квалификаци йолаш хиларон цу гlуллакха мел эша хьалаш кхийт Грозненски района боахамий.

— Хьакхарч кхоабилга промышленни ларда тlа дакхха доладеннад тхо, — аьлар оратора. Реконструкци ю шурий фермай цхьайолча комплексашта. Цхьабакъда из болл лерттlа чакхбакха вlаштlехьдаргlац республикански организацешна новкъостал ца доийх.

Технически прогресс елга — из керда машинаш оттийча чакхдоела гlулакх дац, аьлар по. Из да йолаш йолча техникаш, лаьттал, производстве дlадахийтача хlара сомад эффективно пайда эца беш кхнага.

Юртбоахама производствана специализаци ярах ше дуцаш оратора белгалдаьхар цхьадолча боахамешна дуьлийта гlалаташ а. Масала, парте райкома харцахьа лаьрхlар «Горичевсточенский» совхозе хьакхари лелаяв дlадаккха гlертарв № 3 йолча сомий баьцадаприй совхозе коа тlара салхазараш леладелга, дlадаккха лаьрхlа хилари.

Дулх дакхари из кийчдаьк алсамдаккхарах дийцар республика Министрий Совета председатели хьалхарча заместитела А. М. Слюсарева.

Вай колхозашсн совхозашсн хьайбаш чуоттадаь кхоабича цхьадола толламаш лаьхад, цаь хlара шера дукхагlа доах дулх. Цхьабокъда дуккача боахамашка хlанз а тlехь ледарра йоакхо ю дулха лаьрхlа хьайбаш кхабари, юртбоахамерча лаьттай оlаь тектара ловзхlаш кlезига дулх доакх, цуьга дlадодар дулхе ди.

Тlехьадисара керттара бахьан хьайбаш довкъарца во lалашдарь уж чуоттадаь кхоабилга лерттlа вlаштlехь ца даккхар да. Цхьадолча боахамашка доакъар дукха дlаухийг, хlаьта тlаикста дулх кlезига хул. Хьайбаш чудоахкаде дика помещенеш яц массанахьа а. Белла шlенхаштта коакъарае ю хилача процессашта механизаци ца яро а.

— Парте обкомон республика Министрий Советон, — аьлар оратора, — дулх дукхагlа даккхари цуьна бахо нах lалашбрари де дезараш белгалдаьхад. Из проблема кхоачашъяра, хоша ма хилара, керттердар доакъар lалашдар де, цхьабакъда, дуккача колхозашсн совхозашсн шенкхаштта йоакхо яц доакъара оаза чlогlъяра.

Укх шера гlожа доакъар lалашдара план 55 процент мара кхоачашъьяц, йол — 63 процент, силос — 80 процент, концентрированни доакъар lалашдар 30 процент мара кхоачашъьяц. Шелковской, Ачхой - Мартана, Грозненски, Наьсарен районашка и киттта кхычахьа а совхкарчул е кlеззигагlа кийчдаьд доакъар укх шера.

Цул бахьан да доакъара дlадийна культураш во хьуикъьяр. Хий дехкача лаьтташ тlара, нагахьа санна цред кхетаница пайда эца, эшачох ахкел соогlа доакъар даккха йиш я. Цхьабакъда дуккача боахамашка лаьтта хий дуллилга тесса леладу. Цох лаьца дукха масалаш доаладе йиш я. Хий дехка лаьтташ долча ийс боахама кхашкари чуийца доакъар хий ца дехкача лаьтташ тlара чуденачул кlезигагlа да аьлча кхоачам ба. Гудермесски района «Дружба» яхача совхозе хий ца дехкача лаьттан гектара тlара 10,3 центнер люцерна чуийцай, хlаьта хий дехкача лаьттан гектара тlара цул а кlезигагlа — 4,3 центнер.

Цудухьа къаьстта теркам тlабахийта беза лаьттана лерттlа доал дара, цох боаттlача таппара пайда эцара, доакъарийна дlаюча культурай структура тоаяра, кlотаргаш тlайолен уцалаш йолен лаьттащ карадерзадара чотах хlамаш дlаше участкаш шеръяра. Укх гаргтlоча шерашка цу тайпара 15 эзар гектар лаьтта карадерзаде йиш я вай республике. Цунца дхьала йоакхо е эз силоса дlайийнача, хьажкlийн доакъара кхыча культурайн хьуикъам лакхбара.

Доакъара база чlоагlъяра люцерна мел лоархlим болаш я дика кхетадаьл хьалха лаьттача боахамашка. Царгара хьокхам а вешаш колхозашсн совхозашсн дукхагlа дlве сза из къахера культура. Люцерна дикал лакхъяра бокхка лоархlам болйш да из искусственно йоакъар а цох хьоар даккхар а.

«Скотооткорм» трестага кхы тlа а йиь совхоз дlеснай. Цо тоpo кулийтаргъя чуоттадаь хьайбаш кхоабилга тоаде, доакъарах а лоаман даьгlенех а дикагlа пайда эцийта. Хьайбаш чуоттадаь кхаьба па lеш уж дебаде, хьаккарчи жайи дебаде а деккарийла я из трест. Хьайбаш чуоттадаь кхоабалга промышленни ларда тlа даккхара сихле дезе хьайбашта помещенеш хьалъяр а цар механизаци елга а.

— Тха совхозий къахьегамхоша теркам тlабахийта lоман мехка юртбоахам дlахо а дегlабоалабара наькъаш белгалдаьча колхозхой съезда материалаш, аьлар КПСС Ачхой - Мартана райкома хьалхарча секретара В. Ф. Русина.

Звенош вlашагlъеккха йоалаш латт хlанз районе, царна тlачlоагlъяьй мел эша техника, лаьтта. Хlара звенона кийчду технологически карта. Хьатlадоагlача шера дика хьувкъам муцара хlанзе оарцагlбаьннаб дуккхача звеной механизатораш. Цар къаьстта теркам тlабахийтаб моттигерча удобренеш пайда эцара.

Дукха болх бе безаш ба совхозий мелиораторий а. Дlахо ков. Русина дийцар совхозашкна агрозоотехнически декар дlадоладарах. Шоай знанеш лакхъди ба хьайбаш леладераши кхал леладераши.

Дукха критика йир Ачхой-Мартана района «Лермонтовский» совхоза кулгалхоштен специалисташтен. Из боахам чlоагlа тlехьабисса а хlара шера-шера доккхий зенаш деш а ба. Цуи бахьанаш тахка а техка совхоза квалифицированни новкъостал ца дарах цхьайолча республикански организацей болхлоех бехк бахкхар оратора. Аргlавара ревизи а мара ахан уж совхозе, хlаьта юрта деш хулий новкъостал?

— Района коммунисташа шера доаржадаь колхозхой Еррисоюзни съезде материалаш lомаенга, — аьлар КПСС Ножай-Юрта райкома хьалхарча секретара В. А. Янгульбаева. Юккъанцерча парторганизацей секретарашца семинар яьй, цу балха юкъе хьинаре дакъа лоац пропагандисташа, политинформаторашa, агитаторашa, докладчикашa.

Районе шерра яьржай В. И. Ленин ваь 100 шу дизара доза мадоаггlара пакъадахара тlехьара яхь. Певчахьалкхенга лаьттанцарен хьайбашкарен йоаккха продукци йохкара планаш меттел шоай социалистически декхараш а кхоачашдаьд колхозхоша.

Лоаман хьалашка, тхьамка чlоагlа пайдане культура я. Цудухьа колхозаша дукхагlа дlадув из, лаххбу цуи хьувкъам. Планах 220 тонн тхьамка доаха дезаш хиннача оаха дехкад 555 тонн.

Юртбоахама шу дика чакхдаьккхад хьайбаш леладераша а. Дулх дохкара план 171 процент кхоачашъьяй. Районо кхоачашъяй тха доахара план а. Сохкарчул дукхагlа дебадаьд хьайбаш, хlаьта дулх доаккхилга 1,5-зза соогlа алсамдаьнид.

Из юкъит мара яц. Ца хьахьонх оаха лаьца ийкъ инйсв болга. Цхьабакъда, дукха я пайда ца эцаш йола торонаш а. Нагахьа санна лерттlа уйла а яь болх вlаштlехьбаьккхача дулх доаккхилга пеьха санна алсамдаккха йиш я района.

Хlанз из лоархlаме декхар кхоачашдеш ба колхозий хьайбаш леладераш. Хьайбаш диза долаш а дlайхача чулатташ а lангара лахарв дика кийчо яь цар. Чуоттадаь кхоабаш да дулх дохкара юбилейни шера хьалхарча ялх бетта план кхоачашъяра эша хьайбаш.

— Оаха къайлаккхаьац тхоай кхоачамбоацараш а, — аьлар нов. Янгульбаева. Мехка еза я тха колхозаша йоакхха юртбоахама продукци, дуккхача фермашка лоха я хьайбай продуктивность, культурай хьувкъам лакхбара йолча ерригача торонех пайда эцац.

Дlахо ше къамаьл деш юртбоахама техникана района колхозаш дикагlа lалашъяр дех оратора, къаьстта чlоагlа эшеш я доакъар кийчду машинаш. Шерипови Калинин цlерагlча, «Заветы Ильича» яхача колхозий фермашта механизаци яь яьшиян. Районе кхееш йола сорго йоккха моттиг ца хиларах доккхий зенаш хул колхозашта.

Ше къамаьл деш республика юрта боахама министра М. В. Полушкина лаьттах дикагlа пайда эцар юртбоахама къахьегамхой керттера декхар хилар белгалдаьккхар.

Укх тlеххьарча пхе шера кlоттаргаш дlа а яьха 14 эзар гектар лаьтта карадерзадаьд республике. Цхьабакъда чlаташ дlадув лаьтта дукхагlа хиннадеи цу юкъагlа. Из хиннад дуккхача лаьтташ тlа хlамаш дlа ца юндаьн лаьтташ харцахьа дlаюха таланидаьн. Цу пхе шера боахамий чурча гlулакхаштен промышленни объекташ хьалъечен дlадийкъад 6400 гектар лаьтта.

Хlара а тlехь ийслу лаьтташ доаду фактай. Масала, «Горскнефть» НПУ мехкдаьтта отходаш юкъе а йолаш промышленни хий укийт Сунженски района ХХ партсъезда цlерагlчен «Победа» яхачен колхозий кхашки. Из бахьан долаш хlара шера кlамаш дlаь йиш боацача доал ктташ. бlаьш гектераш лаьтта. Кlоарга бусуа дестача Алм-Юртовски контора цу района «Путь к коммунизму» яхача колхоза яки гектар лаьтта дlа а лаьца из юладала тиган. Новкъадале а цу тайпара масалаш кхы а доаладе йиш яп.

Боахамаша шоаш а лерттlа доал дац шоай лаьттаншта. Шаьла районе укх шера бахача нахи цlенош де дlаденнад 460 гектар лаьтта. Ведана районе — 60 гектар. Сагата лаьтта хlама доацаш лаьтташ дlалувкаш моттигаш кийслу Урус - Мартана, Наьсарен районашка, кхычахьа а.

Ялат, доакъара культураш, кхыйола а юртбоахама продукци йоаккхалга алсамдаккхара къаьстта боккха лоархlам болаш да хий дехкача лаьттех кийса пайда эцар. Хий доатгlача тайпара ца дуллларах во хьувкъаю дlадийна культураш.

Шенхаштта гlалат бувл шоагагlа хlамаш дlаера йоакхо цаена колхозийн совхозийн кулгалхой, специалисташ. Дерригача лаьттай ятлагlча дакъа тlа мара дlаец уж вай республике. Доакъар кийчдара кхоачамболаш дац из. Белгалдаккха дезе Сунженски, Шелковской, Грозненски районашка сийна доакъари силосе шоалагlа дlайийнача хьажкlех йоаккхилга. Бакъда цу районашка а лерттlа пайда эца ерригача торонех.

Хьайбаш lангара дахарга хьежжа хурга хьатlадоагlача шера доаха голамаш а. Ерригача фермашка дац мел эша доакъар. хlаьта цуи хьурмат дара, из хьайбаште кийса телара йоакхо яц. Силосах паста кийчъян. Из хьаеш йола оборудованн болх ца беш латт.

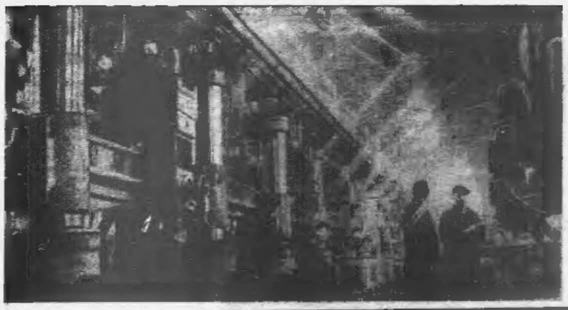

В. И. Ленина цlа тилай радиально - сверлильни станокаш еча Одесски заводах.

Шоай предприяте 25 шу дизар белгалдаьккхача станокаш ерий коллективага из сийле къахьегаме тlехдаьнна доккхий толамаш деларах. Завода дукха арахеца болавьй балха оасарле йоакха йола кердача моделий радиально - сверлильни алмазо-расточнии станокаш.

Цо хlанз шой продукци хьукхдейт дунен 55 мехка.

Бlаь соогlча болхлоча хlанзло а кхоачашъьяй пхе шера задани. Вlаштта яхаагlча квартале СССР Министрий Советен ВЦСПС - ен карара каре тела Цlе бойраш хьокхам лаьахха латтача предприяте коллективана.

СУРТА ТlА: керда моделий радиально - сверлильни станокаш вlашагlъехка конвейер.

И. Павленко сурт.

ТАСС фотохроника.

ЭНЕРГЕТИКИЙ ТОЛАМ

Дукача толамашца белгалдаьккхар укх шера № 1 йолча «Грозэнерго» теплоэлектроцентрала коллективо Ленински ГОЭЛРО плана 49 шу дуза ди, 20-ча декабре электроэнерги дlахецарен 15-ча декабре электроэнерги лоихарен шера план кхоачашъярах рапорт лелао цар. Укх шера 1 эзар 300 тонн доагор, 2 миллион 300 эзар киловатт-сахьат электроэнерги кхоаьй энергетикаша. Хlаьта ер шу чакхдаалехьа кхы тlа а 20 миллион киловатт-сахьат электроэнерги йоаккхаргья цар.

Шоашкара хьоклам гойташ болх бу электрослесараша - прибористаша А. Ш. Асуханова, Г. М. Вершунова, Л. Иванова, электромонтёра М. Колина, турбинай машиниста Л. Юрьева, кхычер.

Х. СУРУДЖАНЦ, «Грозэнерго» оператор.

РАЙОННИ СОВЕТА СЕССИ

Самардийнахь Грозненски Заводской района къахьегамхой депутатай Совета сесси хилар.

«1968 — 1969 шерашка районни Совета исполкомо бечча балхахи пхе шера план а В. И. Ленин ваь 100 шу дизара сийле тlайийна социалистически декхараш а кхоачашдара районни Совета хьалхашка латтача декхарех лаьца отчет йир сессе Заводской райисполкома председатела О. И. Дробяков.

Прениех къамаьлаш дир гlишлонъярий поселка депутатски совета председатела М. А. Питахмалурова, У жилстроитель сиха депутатски совета председатела Х. И. Асатурова, райисполкома гlишлошъярен благоустройстван гlуллакхашта йолча массаларча комиссе председатела А. А. Виноградова, райисполкома оборонно - физкультурни балха массаларча комиссе председатела М. Я. Кузнецова, МВД Заводской райотдела начальника В. М. Мочуткова; укхацlена лорамо массаларча комиссе председатела М. В. Коротченко, депутата М. Н. Мазина, Грозненски горисполкома бехктенхамерча секретара Н. Ф. [illegible]

С. БЕРДОВ.

АЙЕ БОАХАМА ЭКОНОМИКА

НАЬСАРЕН РАЙОНА ПАРТАКТИВЕРА

Укх деношка колхозхой Еррисоюзни съезда итогаш ювца партийни актива собране гулбеннача наьсархошта новкъа дар шоай йиь совхозах илльяккха а хьожжаме предприяте па хилар. Укх тlеххьарча хана пиь-юкъера доакъош рентабельностага хьалестe дале а кхаь совхозо зенаш хьаьа укх шера. Цудухьа активе гулбеннараша дукхагlа дувцар шоаш деша гlалатех, кхоачамбоацарех, пайда эцаза болча торонех лаьца. Сагота хила могаргволаш а ца гlулакхаш.

Лаьттах, хьайбай боахамах, кхмдоза доакъоех пайда эца иш ба совхозий. Бакъда, боатгlача тайпара тlабохийтац бац из. Шаьла а хиечаби Наьсарерча боахамашка хlаьз бараш санна шоай гlулакх доазаш, дийша, опыт йолаш кулгалхой, специалисташ Дестенов машиний, тракторий паш. Хьалхагlа 10—15 трактор мара ярвиккха вlаштlехьалашо совхоза. Хlанз бlаь трактор кхашка яхийта торо я.

Цштта торо йолаше а хинахьа ца оахаш лаьтта дуссаш, ялат дlадуа ха тlехьайоалийташ, хьувкъам чу ца эцаш бусаш моттигаш худ. Мадагlа за бахьан?

Района боахамаш тlехьадисара кертгера бахьанаш а дийцар укхаза. Дlатlехоашабе механизаторш е боацаш эггара чlоагlаш тlа кхашкара балхаш сиздеикка хана болх ца беш латташ хул совхозашка нийса ахаш тракторш. Бийсза-м вlалла а ючча бу цар болл.

Механизатораш на тоьар бальк ше - шех хьахинназаш. «Лаьлельара» ка-хатайи дlахача мкое дагадохаш совхова кулгалхошта къахьегамхой хьийтик, уж цоаш.

Дукъе ха йоалл «Назрановский» совхозе укх тайпара моттиг нийсъелар. 10—15 де хьалха Сарсовоцскерча механизаше техникимера хоаш кхаьчар совхозага шоай хlара отделенерга тхо долча деша шишша сага, хlаьта квалификаци дакхъе шишша саги вайта аьна. Цига уж кхоаьа дlабахийта беза кхача сарраха мара из дlахайтанзар кертгерча инженера нов. Зурабова отделеней управляющеника. Вожаш дукьал бахьар — «дlабесаи бозл» тха ца?

Иштта кхеру укхаза механизатора. Цу совхозе вlаьлла хала дац «Кхы ма тесаахь!», — аьнна трактора тlара сег lо а хьукхя чулехийта, цунна тlачовка. Цу тайпара моттигаш нийслуш я укхаза.

Тракторашта, зверьевойшта эша хакча, кlора бала, цар хьахьийта даьхха хlама сиха дlакхачийта оарцагlбоалаш нах кlезига ба совхозашка. Из гlулакх а вача оагlорахьа lаткъ.

Хlанз чlоагlа бехктоххаме ха я. Сунжерча механизатораша даь кхайкарна хьал а лаьна сиха а дика ремонт а яь шоай техника кийче оарцагlбаьннаб Наьсарерa механизатораш.

Къахьегама хьалаш вlаштlехьакара деза хlама дац. Шайла я «Экажевский» совхоза мастерскешка, кулгалхойкковгаш тlаехьа мара болх бе йиш яц. Хlаьта, «Октябра 40 шу» совхоза ремонта-гаштара хьал-и дуаца дезаш а дац. Доагlаше а тхоагlа lоча ккдоал догlа. гlоадал. Хотта ба мастерскешка. Цу хоттала трактораштa ремонт еш механизатораш а боахх.

Хьожаргаа вай доахана болхетга. Цхьанкха ферма ца вайнне шура лкхара задани кхоачашьеш. Цуи дитрга дlабода мах дукхагlа йолча моттигашне шоаза хаkхагlа ба боатlача. Хlанад гa иштта? Собранешка, совещанешна механизаци ик тха фермашта, цудухьа кхоачашъе магац задданеш, лакха ба дlабода мах кхаш бехказа буьлараl соогlа цу дьакъехьа хlама хьадеш сар ваь. Массаза белгалдаьхад, массаза дийцал совхозий керттера инженераш фермашка хила беза, царна эшаш дола новкъостал де деза кхаш. Бакъда, царна из лергаз а хеташ. Юхе баьлац уж фермашта. Шодаша бахьаши вlашлаш фермашкара, кулгаш мьахьеc. Мукх а йоьа латт совхозашка дукха ахчал а телаш хьайбаь доаханд детта агрегаташ, кхайдолла оборудована. Инженерашта, кхыча специалисташта царо бlаргагу цу гlулакхо шоай боахамашта деш дола зе, амма цуи уйла яц.

Доакъар lалашдара болх а лерттlа вlаштlехьбаьккха дац. Фермай заведуюшчо дlааьлача аьнки а гурахь а кулгаш вlашка а дехка багlа, шовшта доакъар хьатlадарга хьежаш. Кхы не хlама а дац цар-м шовшта бена аьла нарх дlавзбелга мара. Доакъар «lалашлеча» бургада дергда лергдга а Вокхав (доакъар lалашдеча бригадашкара бараша) сихагlа шоай план кхоачашъе гlерташ, ферме хьа а ца дакхьаш ара дlаувтталу доакъар, хlаьта из лорадеш а дац. Дукхагlа йола йол хlанз кхашка латт. фермашта юхе хlама дац. Говр-ворданца дlа-хьа ухача нахе ккуьн аракккъе латта йол, ча.

Иштта за района хьайбай боахама хьалаш. Укхаза чlоагlа уйла тlахахийта хьажа везаш дукха моттигаш я.

Болгlача тайпара пайда эцац укхазарча лаьттаех. Из массанена а хоаш да, дукха дийцад. Со ала воалар кхы йр да. Цхьайолча моттигашка лаьтто ше камаьош хьалуш дар хац укхаза. Хlара шера дика хьувьт кортолаш «Экажевский» совхозе. Бакъда, царга дlабода мах лохбе магац. Хlана? Корттера бахьан — вохара кlалхара уж хьаина йолаелча деза склале кхачалца кулгашца бу укхаза болх. Кердла хьалъьяа йоаккхача склада цаl механизм яц, уж хьаворишча, склале дlаяхьалехьа кийчъеча хьатта а шу механизм.

Прениех къамаьла даьчи хьалха лаьттача звено кулгалхочо Итазов Берса, аьлар:

— Тха совхозе эггара лоархlаме йола культура я кортол. Дукхагlа хул из хlара шера, лакхлу хьувкъам. Бакъда, из чуэца кортофелекопалкаш тlаьнца тхона. «Сельхозтехника» объединене кулгалхошта дика хов тха совхоза кортолаш ихеш йолга, Цига цу хьалаза ишга оаха ешна заманна хlинз а улаш я. Царна хиц тхона мел хала да. Хlара звенона цхьацца къьа картофелекопалка хьачаш кортолаш леладерашта.

Къамаьлаш даьраша цlенхаштта уйла тlахахийтар района юртбоахама экономика айяра гlулакхьа. Района предприятешка юкъе хьалха латташ я АМООС-а коллектив. Дукха пайдане хlама лаьа цар. Укх шера кхоачаш ца еш цаl задани йисаш.

— Хlаьта а, — йоазар цуи начальника нов. Абодиева, — тхона новкъа да кхалл дазза долача нах Наьсарей района боахамаша вlашагlа пайда эцаш хилар.

Юбилейни шера шоаш де лаьрхlар дийцар «Назрановский» совхозе парткома секретара нов. Картоева, юртбоахама управлено кертгерча инженера нов. Мучольгова, кхычар.

Лаьнца аьлча болх тоабара мел эшар дlалаш за Наьсарен района партийни организаце декхар да горонех пайда эцалга вlаштlехьдакхар. Из социм тlахийцар активна доакъашхоша.

М. ЗАНГИЕВ.

ГАНУКАЕВ ІУСМАНА «ХІАЙКАЛАШ»

ШАЬЛАРЧА халкъа судага да Ганукаев lусмана, Эльдаров Лом-lаьлий, Шахгириев Махьмада уголовни дош. Хьалхарвар бехке ву пачхьалкхен лаьтта шийна дlалацарах, хlаьта вож шиь — къахьегамхой депутатий Сержень - Юртовски юрта Совета исполкомо цlерагlа кугче харо решени ялара.

Уголовни дош ца хила а тарлора, нагахьа санна... нагахьа санна цу къаьмне а царна барта бараш в советски законаш тел хадаь хиннадезаре. Хьакъал вын мегаргдолаш ший история долаш да уголовни дош № 294. Из е тахан а, е селхан а доладенна дац, цо вай советски мехка законагlа доагlача тайпара хоадаьлад гlулакх: юа, мел дукха гlуле чу йоадлахой а, гучалоза lиймаре!

Ганукаев lусмана юе гале чу саллар 1958 шера аьхки «Чечингпромстрой» объединене жилищно-коммунальни контора берий бешаний дачашка ше хьахоаlа вахча деш. Сержень-Юрта юкъе Мельничне улицагlа, 1. аогlа чуола массехк вlа а гонахьа йоккха сомий беш а йолаш дола цlенош. 64 сотых йолча лаьтти участка тlа 1924 шера хьалдаь да цlенош.

Из участок хиннай, цуа соогlа кхы а болх бе чуоттаваь шийтта саг а вlаьаш ший-доалахьа еттад цlен тlа еxен кирпицгаш ю производство а йолаш хиннача Ганукаева даь. Чуоттабаь болхлой лелабарах Ганукаева ае харжара бокъенех ваьккха хиннак: Советски lаьдаль духьалара гlулаккаш деладарах 1920 шера суд ть ва: 1935 шера кулак ваьв, кирпицкий производство цунгара дlаяьккхай: лаьцачара вала а везаь, юха а чувелла суд яьй...

Казахстанера мlаьсча ший дезалие даь хиннача цlенашка кхуа кхйнав Ганукаев lусман. Цхьабакъда, цига цуьна цlенош а гьтта хийтар беш а зlлмига хийтар. Цааьха ше ха деш хиннача «шийъ» берий дача территорех шийтгара лаьттан йоккха участок хьекхоедайр цо, дуьнех шийна огород а яь.

«Цунна согара мукъа бийхабац Ганукаева. аз-и цу гlулакха цуьна дукхьале мича яьара, — аьхш дуьц хlанз цу хана Сержень-Юртара «Чечингпромстрой» объединене берий бешаний дачаш чуйоэтlача жилищно-коммунальни контора начальник хиннача Г. Ф. Асмоловски.

Шийна иштта безаме хилар, ше хьр меган хилар гучадаьннача тlехьагlа, Ганукаева дикк кайра а ваьвин, кхы цхьаккхо участок е хьалаьцар. хlана лоамаш йоккхагlа. Из а мегийтар «хьыхоаа». Дlалацача лаьтта, дика догlа дийлахчул тlехьагlа тlадоагlа жlале - дуссалаш санна. хьалъэттар йоккха хийче йола цlенош. отар, доахам чудоахкаду гlирсаш...

Из гlулакх дарах а, мел тlаш ва а, беха ца беш вием ш. Хlаьта санитарни эпидемеште духьаларчек гlулакхашта оттаньяа официальни правилах веша дела ез йоалаче учреждений, (берашний - яслей). территорени тlа дарца гlулакх доаца, санитарни нормашка белгалдаьрдашкаре дlахиккхача. кхьдаве гlирсаш хьалдиндаш мичад. Царна гlулакх ца гlагlаш бола ятх база а иштта мара могийташ дац.

Цхьабакъда, укхаза хьалдаьча цlеношка ший дезала вахе 1962 шера дlачувахар Ганукаев, хlаьта чулха дукхха цlенош доле юрта юкъера мукъадаьша цlеноц дукккача шерашка мавхах моттагерча школага дlадалар во. хlара бетта-бетте 25 сом а бийзеш.

Цхьабакъда, иштта гlулакхаша пачхьалкхенгла а хиларах белгалдаьнавен ца ше. Отгабааа бодрамаа дуккха тlех йола 53 сотых гектар лаьттан ший доладахьа йолавешехье а, кхьаше говзалие цун вlаштlехьдаьннад бlарчачаь втт шера кlезигагa лаьттана тlера шара юртбоахама налог ца текна. Цунгара сов долча лаьттах налог вlалла точаш а хиннаан цуйна. Хlаьта законагlа цу тlара шоаза дукагlа налог текха езаш ма варий иа.

Сержень-Юртарча дукхача накъ юкъар цо еэза делаю хlназа цхьабакъда, юрта Совет ицар вlаьаь хозаш а гуш а. Цу юкъа ше белгтала яххерах... даьтта доакхкалурмдолаш волга»... юртарча нахага дlахьокха лаьрхlар Ганукаева.

Ше «хадеш» болга дачай ерригача территоре тlара йол кийчйора цо; дачай лаьттах хьакъоастаьча соткаш тlа хьажкlаш, коартолаш, ябахкаш клейора; гlашлорта сел боккха ниъь эпаргбац аьнна, карт а яь, улицах цхьа дакъа а хьечувлаьмар цо шийна. Кагийча бийрган шодаш lоукхо шоай бешарча гаьлаш гlара тоебенна сом бlаргабайча. Хlаьта оаккхача саго - хьахоао даим дуццар царна, ер беш веннача ший даьа веннача ший воккхагlолча вешийн е, кхаш. Цудухьа болх беш ер цуа лаьрхlа сом бокъабеш йола шийна чамехьа цlур тухсаш. Цхьабакъда, бийргашта хало дар Ганукаевыlар къахьарча гlулаккхашта дуттlадоала. 1969 шера аьхки мара мукъа балавзар царна бешах чам боккха, гlаккха а бол ллатех яра.

«Чечингпромстрой» объединене жилищно - коммунальни контоpe, «Ассиновский» совхоза, Сержень-Юртовски юрта Совета кулгалхоча ше дьа матийтарах шийза а эцаш, Ганукаев lусмана № 23 йолча берий беша дачах ше хьекъоастаьча участка тlа доь вlа дела тиовая цlенош чьаьдир — хlаьз во «времянка» лоархlаш долча цlенна ялла. Керлача цlеношкарча пхьан а дlагlа хlанзe дlачучабнад яз.

«Грозлера» Ведана йоалча телеграфии бусача янеса соа юаа цlенош хьалдаь хиларах связисташ оарцагlбаьлар. Бокъо йоацаш юе хьалдаьа цlенош. Цlенойн карниза lотlаотг проводаш. llаьхха цхьанаьара а мукъа боааш шийгара лаьтта цу а дерзадаь цlенош хьалдаьа районерь ини уж хьалдаьтуи чотих енета тlарча маьхаь кхычаьа хьалга бувзама Гудермесски эксплутационно - технически узлана тlаделлашна хlанзар Нохчи-Гlалгlай АССР бувзама производственно-технически управлено. Ганукаев шен ваи: хlанз тьувзийта lа шоай бевам мелб. чlаьта ерж... ер тlехьашка варгвоалар вош, из тlехьашка из воалаш Хулчулау вза хий тlехьашкахьа юха толалурга.

Ганукаев lусмана бокъо йолаш леладу гlулаккаш соцхаб гучадаьхар. Тlаккха лаьрхlар цо ше закон толхадарах официальни гlуллакх детийта.

Хьалхара визит — берий дачай территорех шийтгара лаьттан участкаш дlадуцца цуьна доакъарш ва яь Г. Ф. Асмоловский долча вахача, цо ший кулгаш 1968 шера 23 апреле Ганукаевана справка яйир, «цlенош хьалдарах ЖКК-аз оахаш хlама дац» аьнна Т. С. Дерекас иттгача машиника тlа кепа тезар из lаьан заявлене, шийев загаетла номер оттийир цу харн кахата гlа, хlаьта журнала тlа цу кахахьа пхьайкка тайпа йоалуа дацар. кхыгетгет черновий а делана юкъеlоалаянзаш Лоаща аьнча, делопроизводство шийна цхьаенча хlама на хоии дела керда гlулакх долаш санна чьейзай из.

Иштта Ганукаева бе ер дальах тешачоа качъйллача хlайкало санна хатарех из торав везаш йола кхри справка.

Шолагlча визитагlа Сержень-Юртовски юрта Совете вахар Ганукаев. Хьалха хиниа юрта Совета председатель Эльдаров Ломlаьла а хьалха хиниа юрта Совета секретарь Шахгириев Махьмад а хьайзар юрта Советерча делопроизводства правилах шоашта цьаьккха хlама ца хоаш санна.

1968 шера 27 мае шоашта дагадаллараглa юрта исполкома решени вlашагlъеллар цар гектарах ворхl сотых лаьттан участок Ганукаевна хьоалеш хилара хьакъехьа. Хlаьта уж декхарийла ма берий № 1408 п. 8 а йолаш 1964 шера ноябре РСФСР Министрий Совето баьна социмагlа пачхьалкхен организацешта тlочlоагlдаача лаьтташка цlенош хьалъяра участкаш телара бокъо юрта Советашта ца енналга дагадеча.

«Цул соогlа, цу денах хьаа цхьанкха тайпа исполкома заседани хиннаш. Исполкома ворхl членех «заседани» ем тиинараш уж шоаш шиь мара вац, цера вlашагlъеллар цар а иштта мара е копи а е черновик а е номер а йоацаш, юрта исполкома журнала тlа хьоахаяза йола решени.

Цу керoон лорда тlа кара справка а ялар кар: Сержень-Юрта — арениаен ворхl сотых лаьттен да Ганукаев lусмана. Иштта бе дера цунна ше бокъо йоаце гlулаккхаш ледаддарах болlааа... бехкаш из лораве везаш дола изаш цхьамеха цхьа «хlайкал» а.

Хlаьта Шаьла района райисполкомо, СССР Конституце 113 статьяга хьажжа, Сержень-Юртовски юрта Совета исполкома решени нийса йоацаш ларх lа езача мегте, из а даь къахьегамхой Ганукаевга, къахьегамхой депутатий Сержень-Юртовски юрта Совета исполкомо хьона 0,07 га лаьттан участок ала аьнна решени яьд. Цу приусадебни лаьттан участка тlа чуlе цlенош дlахо хьалде мукъа ца хьо.

Иштта бе дера цунна кхоалагlа «хlайкал», хlайзарвар Шаьла райисполкома председатела заместитела А. Маммеевай кулг тlа а латташ.

Из де Шаьла райисполкома цхьабогlа балхлоша лаьттах пайда эцара дола законаш чlоагlа толхадераще лаьшача хаькьяш хаьлинеар». Цу дешаш кьожаче ха шоай принципиальность да хилар чьахьекхаа Ганукаев lусмана леладеча законагlа доацача гlулакхий, ма дарра аьлча, газаккара кхьва тlа эттача Шаьла райисполкома председатела М. В. Баснекиева а парте райкома секретара Б. Д. Абаева а.

lаьрика дар кlай а хиниа дlаэттад. Законагlа доацар закон е даь дlаоттадаьд. Пачхьалкхен лаьтта ший хара лерзадаь ла гlоадаьмна йолчо хlанз хьежайкхаду: «Участок лелае укх пескьмос сайна бокъо лу аьнна хет сона».

Шай лаьттачара гlулаккхаш иштта вlаштlехьа а даьха, ший деааа гlулакхашка а дlахо хьажа лаьрхlа цо.

1962 шера эктябре жер ваьлар Ганукаев lусман. Цхьа шу даьлача гlолла Абуева Асеку йоалайир цо. Юха а цьана йlоакха ялар жлх бера. Кхо шу хьаьлагlа деладо тlаккайтар.

Шагlара везар деш, дакхата хьежаш лелар цlенчена. Цхьан шера цьоче уборщицала болх беш хилар, мар балха волча дача сайн-тайпара балхаш деш сха шу гаргга ха яьккхар, аьнна свела кхее совхоза новкъостна дора цо. Цхьабакъда, масенлаьлрчуя а дуцагlа бола бе дийзар цун маара йоаккхайча пришсадебни участкашка. Цига юкъалккхар из хабача болхо. Цамоташ а тиниц, иетта йиькар из. Больнице гlолла ця чьоаднча маро доаладаь хилар дуига: «Хьай да цахаца гlойке ва, хlанз хьай лаьштдар да мукъа а хьа».

Ший кхо шу даьнача йиlатlиимо чиша йолча юха цlаахка йийцар цуи. Из йита дlа ца а йоакийташ, Ганукаевa цхьаьхха сесаг йоалайир. Батукаева Паьтlамат. Цхьабакъда из башха къона а хеташ зар цуина. Паспорга гlа 1901 шера вьль аьнна шера хиций из.

Тхьо шу lотlатохийтад цо ший боакъоше болча хinna: бонхой нах къаьстта сий деш ца бий. Из а иштта цо ший вьтувв бакхаре юкъедоалахь цар. Цхьабакъда, Асанус Ганукаева сесага, йоазл lусман Кунта-Хьажий мурд вала е, нах lехабеш лел из».

Из ванорг ергдор Кунта-Хьажий мурдашта юкъе, оалаш ма лерра, сий деш дукха улуувбаьнна леларшe а, нагахьа санна шийна болча пайдана, шийна болча автион дуль цо дин lаьлаоц а этта телхаеш хилар шоашта дикере. «Ламаз а месса хана дар из — боахама гlулакхаш дукха долаш кхоавац», — деша тоема йоах Ганукаева. Фу дерга тlаьте, саний ваат — шоллагlа йоал доп-уйла: тиалкйх lехачей, иетай lехабаьб, даьла а lехаву.

Иштта да «лаьттана» тlарча ший кустдоаца гlулакхаштта шоай нарн зенача гlулакхах пайде а ийса зулам даьа ярл хьокатаи вlаштlехьдаьлен бола дика вокхийча гlулакхаш тlара массехк саг шкъяоай зайича цу мурдо деладу хlанаш.

Тамаш ийт хьаллхь «Чечингпромстрой» объединене ЖКК начальник хиннача, берий дача территоре цхьа даккъа цlеноц хьалдаран огорон делаяри пайда эц боху луш Ганукаев lусмана хави справка еннача Г. Ф. Асмоловске оаотийна бехктохамах долчу дагахь ца хьожаш хlанз а парте Заводской райкоме lеш хилара.

Сержень-Юрта меттал, района кхыча юрташка а шоашкара лаьтташ дlалийца дукха моттигаш гучалйиналаьшенаь я. Шаьла райисполкомон парте райкомон шоай хиннакъа хоадамбоалаш дола гlулакхаш чакхдаьхадаи нахл шоашкара лаьтташ дlалавцналга дlадаккхаева, общественни лаьтташтa учет лелачаре цlенхаштта кхоачамбоацараш дlададаьва.

Массанена а хаздь за советски законаш. Уж телхаде мукъа цхьаннена а бешабац. Цхьаннача а мукъьбеналбац лаьттах вайза эцара законаш телхаде а. Уж ара дьаха деррагча советски халкъа дол гlулакха.

«Чlоагlа кхом беш лелаве деза лаьтта, — йоалар колхозхой Кхоалагlча Еррисоюзни съезде ше къамаьл деш КПСС ЦК Генеральни секретаръ Л. И. Брежнев. — Моллагlча тайпара колхозаь а лаьтта толхадар обществанна духьалара гlулакх сала лоргlа доагlа. Лаьттанна тlаккхадеш долчо... халкъа хьал-доон юххьанцара материальни ларда бухйоахь».

1969 шера 20 декабрера «Грозненский рабочий».

МОСКВА. М. Горький цIераниче МХАТ-а сцена тIе оттиний Ленински премин лауреата В. Ежова «Соловьиная ночь» иэш хорда спектакль.

Цига дуьйцу [illegible] Советски Эскара [illegible] тIом чаккхбаьлча [illegible] [illegible]

Режиссер — СССР-н халкъан артист В. Я. Станицын, художник А. Л. Окунь.

СУРТА ТIА: спектаклан сцена.

В. ЕГОРОВА сурт.
ТАСС фотохроника.

КАГИРХОЙ ДОШ АЬННАЧА ДА

Дукха ха йоццаш хиннера ВЛКСМ Ачхой-Мартана XVII отчетно-харжаман конференце бийцар шина шера районан комсомольски организаце бен болх, В. И. Ленина 100 шу дизарна нисъдолуш кагирхоша кхиргIдаьккхинарш, дIахо де дерхIараш.

Докладчика, ВЛКСМ райкоман секретара ноц, Бажаеви прениех къамелаш даьрашен отчетан шерашкахь комсомольски организацешкахь деглаена хилари цо шиъ болх тоабарна белгалдир.

Районан ерригчу производственни участкашкахь дика къахьегаш толамаш бохх кагирхоша. Из къахьтта белгала да ужх деношка, В. И. Ленин вах 100 шу дизара сийна йолаена социалистически ямь шерра ккржана хаве. Цу дерна лерттIа йийо стти районан комсомольски организаце балха верттера дикъа да, шой литек соргIаташ кийчдеш ба беррига комсомольцаш. Масала, промкомбинатан швея йолча комсомолка Исламова Кокас юбилей сийна хIара денна задакеш тIеххдочашъеш къахьега, 1970 шеран 21—22 апреле кхоьчна материальни продукци арахеца, сийрийнарча школе дешаш 10 класс чаккхьяьхка, В. И. Ленина произведенеш Iомае деккараш тIаийцадар. ХIоналехьа парех дукхагIдараш кхоачашдьа хьиной из. В. И. Ленина комсомола III съезде даьккамаьлн «Сийлахь-йоккха почин» яхе болхи Iомибаьб, ужх дешара шерна иттаргIча классе дешна кхий, хIаьта башхь задашешна цо 120—126 процент кхочашйо хIара дахна.

Уж тайпа декхараш тIаийца 1500 комсомолец ва районе. Уж кхоачашдара «Ленински вачет хьинаре чакхйоаккхаргья вай» яханча денизах социалистически ямь ьержай кагирхоша юхъе.

Социалистически ямь итогаш еш, хьалха лаьттараш белгабьаьхаб. Дика къахьегаш толамаш даьхад ленински зачете дехьа лоацаш болча «Новосельский» совхоза комсош лелерашна Л. Ахматова, Е. Лысенкос, С. Умарова. «Лермонтовский» совхоза механизаторашна М. Асамирова, Хадаева, А. Мадаева, райбыткомбината швеяшна З. Тарамовас, З. Тасуевас, «Самашкинский» совхоза доярка П. Агатхаджиевас, дуккхача кхыбараша. Пятилетка дитьлагIча шера задани комсомолла 51 шу дузача дийнахь — 29 октябре кхачашъяй шоаш аьлла рапорташ делир цар.

Къахьегама говзала школа а хилия дIаэттай районе комсомольско-кагирхой коллективаш. Шиъ шу хьалха 18 яр уж. хIана 38 дIекхьачий. Царех дукхагIъараш дика доврхIаю шоай задолех.

«Лермонтовский» совхоза № 2 йолча шурий-товарни ферме воддар шуре аккхара гIулакх. Комсомола комитето аьнаха предложенех ву участка дикагIа йола комсомолхаш доаркалла кхийтар. Лоацача хана ферма болх тоаеир цар. ХIаьта хIана совхоза дикагIа йола ферма доврхI яьнах.

Дикача къахьегама толамашца чаккхдаьккхир юрта боахама шу «Новосельский» совхоза Алхастов Дауд верте даттача совий бешанаш лелеча комсомольски бригадой «Лермонтовский» совхоза Байдоев Ахьмад верте даттача комсомольско-механизированни звеной, иштта кхыйолча коллективашо.

Дукха карагIдаьккхад комсомола райкома кагирхоша коммунистически кхетам балара болх айбечен комсомольски политически дешар вIаштIехьдоаккхачен. Ужх шера 22 политгруппашкахь политически клубашкахь шоай занитеш дIайедаьир районе кагирхоша, хIаьта цул совгIа кхо бIаь гаргга комсомолц ва партийни дешара системе дешаш. Къахьтта дика вIаштIехьдьаккхад кагирхой политически дешар «Новосельский» совхозе, «Самашкинский» совхоза II отделене. Закан-Юртарча юкъерча школе. Кагирхошта юкъерча массово-политически балха районна комсомольски организацешна дика пайда эц лекцеш, кагирхой тематически сайцекаш, кхьюраш санна йолчен политически балха формех. Ужх шера кагирхошта лаьрхIа шиъ бIаь совгIа лекци йийшай районе. Цу гIулакха комсомольски организацешта дика новкъостал ду хьехархоша, лорарша, юртбоахама специалисташа.

Комсомольски болх районе тоабера дикка новкъостал ду районна партийни организаце. Цар новкъостал къахьтта хоадала даьнад «ВЛКСМ 50 шу дизарахь кагирхошта коммунистически кхетам базарахи» КПСС ЦК сецем баьнул тIехьагIа. ХIанз райне болх бах юххьанцарча комсомольски организацей 45 секретарех 16 къона коммунист ва.

Конференце вIоагIа терхо а еш дийцар района комсомольски организаце балха юкъе нийслуш долча кхоачамбоацараш. Царех цаI да кагирхой механизаторий всеобуча юкъеозара гIулакх эсала вIаштIехьдаьккха хилар. Районна дуккхача боадамашка механизаторски кхараш ца таьар бахьан долаш йолаш йолча техниках бизза пайда эца вIаштIехьдалаш, цудух лаьтта ахара балаш тIехьадуха. Цудухьа колхозой III съезда КПСС ЦК Генеральни секретара Л. И. Брежнева кагирхошка даь къайкарал кьоалла а деш хьалхьацад районна комсомольцаше. Механизатора специальность кагирхоша карарзайтара къовсам боаржабе лаьрхIад цар.

ЦIоахаштта критика йир конференце делегаташа спортивно-массово кагирхой Советски Эскаре бахийта кийчберен болх районе эсала вIаштIехьбьаккха хилара. Цу балха шой моттиг ковраьяи района ДОСААФ-л а. Кхы тIехьа ца теттеш уж кхоачамбоарараш дIадаха дезаш хилар белгалдир комсомольцаша.

ВЛКСМ райкома хьалхарча секретаралла М. Бажаев хержар.

А. ПЕНЬКОВ,
ВЛКСМ обкома организационно-комсомольски балха отдела заведующий.

Сакъердаме концерташ

Бальча юбилея сийна йоккха концертни программа кийчъьй Грозненски локомотивни депо самодеятельни артисташа. Депо цехашка, Грозненски машиналькъа предприятешка, шоай подшефни колхозе, Гудермесе, кхычахьа концерташ уттадергдолаш ба артисташ. Ужх денашка депо цIеча уголокех Н. К. Крупскай цIерагIча машиналькъахеи культура ЦIагIеи иш концерт оттадир самодеятельносте дакъа лоацача теплоезни машиниста- ша, цар гIоннчаша, операторашта, гIуллакхерча шаха. «Ленинах долла илли», «Волгах дола илли», «Ветнама кулг тIа ца кхуьйаде» яха иллеш даьхар, тайп-тайпара ашарахе лийкхар цар. ЧIоагIа раьза хинна тайпар ладувгIараша программа.

Г. АНОХОВ,

Поселок хоьлуш йоагIа

Детарадега хоьлуш йоагIа мехадаьттахой баха моттиг. Дукха нах чубаха цIенош, кинотеатраш, тикаш, берий бешанаш хьалъьйй, кхы а хьалдеш латт, Старопромысловски районе Бутенко цIерагIча поселке. «Грозпромстрой» треста № 105 йолча дIадухха лелеча механизированни колонна [illegible] цIенош [illegible] доманкараша «Электроприбор» завода болхлошта лаьрхIа 51 квартира [illegible] кхоачашдарва лаьрхIа тикаш хьалларгйолаш я. Слюдяной фабрика болхлошта лаьрхIа ду 66 квартира йола хоалнгIа дIа дукха ца говш йистедаргдолаш да. Къахьтта дика болх бу Почукин Ивана куйгаллела плотникий бригада. Юкъера лаьрхIача 110—125 процент кхоачашйо цо денна норма. Иштта дика къахьег Дикаев Султан верте даттача комплексни бригада коллективо а. Шашна-кхоьнкха говзаллаш йолаш ба цу коллективе дукхагIбараш. Цудухьа дукхал цIенош детта ца Iеш арматура уттаю, бетон Iоеш бригина болхлоша.

А. ТИЩЕНКО,
уж. штате воаца корр.

Грозненски кондитерски фабрике Куриева Валентинас болх бу 18 шу совгIа ха я. Цудухьа тамаш а яц цуи из болх дика бовзар. Массеха шера бисквитни цехе болх баьб цо, хIаьта хIанз драженаш арахецаш я. Кийча драженаш хьоагаяра а царна упаковка яра а балхаш ше ду Валентинас. Дена норма дукхагIча дахьсе 120—130 процент кхоачашдъе цо.

Фабрика цедашта юкъе дикагIа доархIаш я Валентинас болх бу карамельни пах.

Сурта тIа: В. Куриева болх беш йоаллa.

Н. ПЛИЕВА сурт.

МНР. Мехка йоккхагIйолча дешара заведенех цаI я Улан-Баторера педагогически институт. Укхаза я физико-математически, исторически факультеташ, эрсий метта факультет, кхыраш. ХIара шера из вуз а хьаха арабоал бIаьш кагий нахи мехкарийи.

СУРТА ТIА: физически лаборатори занятеш еш ва преподаватель Л. Дамба. Хьалхашкахьа — кхоалагIча курса студенташ Д. Цагаанхуя (аьрдехьа) И. Ширнин.

В. Будаев сурт.
ТАСС фотохроника.

ТАХАНИ КХОАНЕИ ХУРГДА

27 ДЕКАБРЬ

В. И. Ленина цIерагIера культура ЦIа. 18.00. № 2 йолча музыкальни школа концерт. 18.00. № 10 йолча профессионально-технически училище саноIа сайре.

Химиков культура ЦIа. 17.00. Духовой оркестра «Ильича дукха денаш хиила иллеш» яха концерт.

«Красный молот» завода культура ЦIа. 11.00. «Малышок» яха октябрятай клуб, «Загадочная посылка» яха самодеятельни технически театра спектакль гойтаргья. 10.30. Берашта мультфильмаш хьокхаргда. 16.00. А. Чаковски «Блокада» яхача романах лаьца книжкаш дешарий конференци.

Просвещене болхлой ЦIа. 14.00. А. Сухомлински «Хала кхехаш» яха книгах йола беседа.

16.00. Къаьна книгаш гулдерий клуба заседани.

Н. К. Крупскай цIерагIера культура ЦIа. 18.00. Лоре хьалхаваш.

28 ДЕКАБРЬ

В. И. Ленина цIерагIера культура ЦIа. 8.30. Берий ёлка. 11.00. «Ильича лампочка» яха берий спектакль. 16.00. Ловзараш, хьехараш, массовкаш.

Химиков культура ЦIа. «Са Даьхе» яхача цикла шуьре новьялманаш.

«Красный молот» культура ЦIа. 15.00. «Ильича лампочка» яха берий представлени.

Просвещене болхлой ЦIа. 16.00. «Берашта — эстетически кхетам» яха лекци, «Моцарта музыкальни кхоллам» яха лекторий.

Н. К. Крупскай цIерагIера культура цIа. 18.00. Ленински моттигашка гIолла.

А. М. Горький цIерагIера клуб. 10.00. Берий музыкальни школа концерт. 17.00. Укехцiенон университета занити.

ХАЬХО-МАНГАЛХО

Цига хиннанов ца ховлалар тамаш йолаш доккха да Галашка юрта юкъе тхов а боанаш цIеча кирпишках детта латта цIа. ДIаьха 22 метр да из, шера — 12 метр. Цу чу яьнна йоархIаш хьеккхаш даьрхха мангал ба цукъна ха деш волча хаьхочун Оздоев Идриса. Йовчаш йолаш шу деча шоаза хьокх, йокъал йолаш шу деча — цкъе хьокх. Гонахьа бахача наькъ котамаца бIаьаш дохк цу чу, уж йоархIаш ва хьокхаш йитача.

Сунжерча ремстройучастка кулгалхоша хIанз-хIанз цу тIе тхов Iотiабуллергба, боах ба йолалургья цу чу хьелла тIаьрхIа баки, шасhки, сапожни цехаш, парикмахерски, фотографи яхаш цига баха нах тебу. хаьхо Iехаву ихн-ала шу да. Михо, догIаша Iаьржьавй хьаяха керда цIе бос болаш хинна етта кирпишкаш, ХIанз вардейча санна хет хеташ.

Дукха хIамаш эргадьевед, хувцамаш хиннад укхазара ремстройучасток из хьалъе йолаелча дена, дукха кулгалхой хувцабеннаб, дукха оIелгаш дIа-юха хьежадаьд. Укхаза районни центр йолча хана лард дIа а ела урагIдехийтача лате уж даьсса лехаш.

Геттара шоашта тIаIертача, бехк баькхача гIум, цемент, е кхыйола гIишлош ю материал чу а йилле машина йохийт ремстройнаькъа Галашке. Уж боагIаш байнача нахе оаш: хIаьз мухьагIа тхона из эдани мел эш ма хайнелий аккарна, эле.

Вокхар, бIаргаейна ма йий шоана, аьлча санна машина тIера Iо а яхе, юха хьалIайотт хьаеио хIамаш. Машино гIоттабаь дох мара бисав юхе. Иштта, цхьаккха хIама ва дет аьIа ва шекйовцаш уж ловзараш де Iеча из ремстройучасток ужх тIеххьарча хана.

Цхьа машина етта шоай санагIаш а тIехь рамаш ера укхаза. Рамаш кора санагIашта чуховшавар. Юхайккьар цу халача наькъашка гIолла дIа-хьа а етташ. Тхов-тIа яхке аьшкабетона йоккхий плиташ а ена бIаргча ерIа дир цу вай юнача эданена юхе. ГIадбахар юртара нах. ТIаккха уж кхьаш баьккарашта юкъе йов даьлар «оаза юха хьоргьяц, хIаьта уж юхаьхалтIайотталца хьежа йиш йолаш дац» яхаш беха хьувзар шофераш: ХIаьта а вета а гайнаганла юха яхьа ма езий ераш хьалтIайоттийте! — яхаш чутIерзар вожаш.

ХIаца уж а йоах хIара аьхке йоархIаша къайла. Лоацна, аьлча сендухьа тел хаьхочов укя ихеших шера нйзу алали.

Тхоа дIа ца къоьлташ, хьалтIа ца йоаклаш яде уж плиташ, яхаш ремстройучастка леткъа болабелар нах.

Дукха ха йоццаш юха а еттаело йолаелар из цхьаи юкъа йина талгIе. Райисполкома хIатIа а бийха юхь тIа цIел алийтар ремстройучастка кулгалхоета.

«ОарцагIбаьлар» хIанзара ремстройучастка начальник ва. Парагульгов (дукха хувцабеннаб уж из эдани хьалъе йолаелча деза)

Иштта «кхоане» а дIаьньоа юхи йлх да даьнноча гIолла цхьа шие ведар хиллал кIирее горбалешта чуйдаш машина ера.

ТIаккха боллой хьовIашагI а теха, харцахьа а баьхахьа а хьастамаш дийтте кхоале а из цу чу из кIире, хьаатамаш дIа оттадаь ениI дIатIа а теха бахар.

—Цу хана деза юхабьхкабав яхаш сагот деш вар пигарча юртсовета председатель воа. Гардзанов.

Хетачох мангал аьрхIа балийта йиш йолаш вий-хьоI хаьхо.

М. ЗАНГИЕВ.

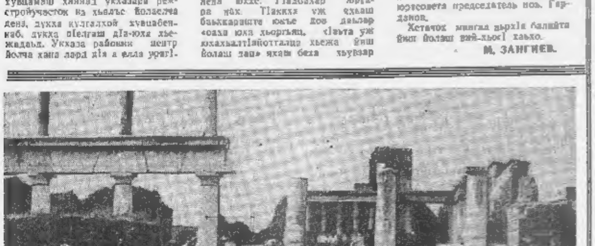

ИТАЛИ. Помпей вай эрагIарча 79 шера хьаьтана кIадхара кхалъийккхача Везуве оакъаро ший беррига а бахархой тIехь Iокхьлийкхьа Неаполена гIалуера антични город. XVIII-ча бIаьшере хьаоаххаш дяьла балхаша хьагучаьхар городе мел хиннача гIишлонех дакъ.

Сурта тIа: ширача городе Iоаловнна датта гIишлош.

В. УН ДА-СИНА сурт.
ТАСС фотохроника.

ТЕХНИКАГА НИЗ БОЛАШ ЛАТТ

Ужа шера тIеххьарча кварталех тIадоагIача шера хьалхарча кварталех тоа а яь кийчой лиейка тIа оттае еза тха 30 трактор — хIера кварталь дхийтта. Атта декхар дац из, цхьабакъда, тха механизаторша дог тайша ба шоай из кхоачашде вIаштIехьдаргхилдарах. Ремонтникаша доп деннад керда шу тIаккхоачаш пленал совгIа кхо трактор тоае. Из вар вIаштIехьдаргда, хIана аьлча В. И. Ленин вах бIаь шу дизара сийна ьаржача ямь юкъе а баха чIоагIа хьинар айдеше къахьегаш ба уж.

Дукха халонаш уитт тха ремонтникаша хьалхашка. Тоьаш тайп-тайпара оатхалаш. Из бахьан долаш дукха ха йоае езаш хуз къаьна оатхалаш юхаметтатоттаеш, тхоай хьаланашка е йиш ераш хьаеш. Цу гIулакхах дика ха йола творчески къахьегача ремонтникий. Цхьа масал доаладергда из. НШ—32, НШ—45 маркаех йолча насосий прокладкаш геттара сита йохар. Из доадаш боаца кхоачамбоацар вийсдаларах трактор дукха сеца латта езаш хулар. Цу гIулакха дукхал уйла йир мотористаша Эмиев Дашаси Айдамиров Тагиймирен. Цар лаьрхIар прокладкаш резинах а ца кийчъеш цветной металлах кийчъе. Металлолома юкъера цIастев аллюминевани оатхалаш а лехаш уж лолла а еш царех прокладкаш йир цар. Геттара майса, дика кийчъяь прокладкаш екхача насосаша тIехьдика бора болх, хIаьта хананьа боха а йохадар.

Ерригача къаьнача оатхалий кхом бе, царна юкъера пайдана ераш хьаквестае Iемаб тха ремонтникаш. Иштта хилар хIанз а. Идрисов Сайпуддини Алимсултанов Абдлин пайдана ца хьиза дIаккхессача гусеницага хьежаш боахкар.

— Ер сегмент кхы а пайда эца мегаргболаш я, — йоах цхьаммо шоллагIчунга, гусеница цхьал замъа цIеар Iотiа а хьуйкхаш.

— Бакьда, — раьза хул вож. — Вай фу дича бакъахьа да аьлча, пайдана йола массеха сегменташ вIашагIа а оаха цхьаи трактора комплект гулйича бакъахьа хургда.

Дукха ха ваьллехьа гусеница вIашагIъьаника йоал. Пайдане йола сегменташ цхьан оагIорахьа йоахк, хIаьта вожаш доалае гулъю.

Цул тIехьагIа цIенаяраш юхаоIашагIа а еше «цIена» гусеница хьаю. Цу тайпара, цхьанцайолча оатхалашка цхьан а, шин а кхаь а срокех болх байта тороваш лехаш ба тха механизатораш, ремонтникаш. Из ца доре дукхагIа йола тракторш тоае могаргдацар тхона.

Механизаторашца дика кхетаду дукхьаха цхьан везанех кхоачам боацаша. Царна эш кхы а рационализаторски сакхетам. Иштачарех ва Эмиев Даша. Из уйле еш ва трактора рама мастерской хьалашка тьяра. Цу гIулакха Гудермесе вахa хииа из. Цу районерча боахамий механизаторий опыт дика йизай Дашийна. ХIанз шоай новкъостий опытах пайда а эцаш, хIаьта шоай рационализаторски уйла тIа а нийтта из лоархIаме гIулакх кхоачашдеш ба ремонтникаш.

ХIанзалца тхо дукхагIа йола тракторш эйя оахаш хиннай. Цудухьа тоаь тракторш дукха яц. Цхьабакъда деш хIама доацаш даьгIадац тхо. Мукъача хана техника тоаяра эша къаьна оатхалаш юхаметтаувттаеш а, хIаьта кердакраш хьеш а болх баьб. Из бахьан долаш тхоашта эша дукха оатхалаш Iадашъяьй оаха. Нагахьа санна хIанзалца тоаь яьна тракторш ма мара еце, хIанзчул тIехьагIа хийцца бергба болх. Тха ужх бетта тоае езараш шийтте трактор я. Царех воарI массехк дийнахь «низ а бенна» араийрьа мастерскешкара.

Тха механизаторш тайша ба техникана ремонт яра план ужх квартале шоаш тIеххоачашъергхилдарах. Цу гIулакха эша хьалаш вIаштIехьдаьхад оаха.

С. ТАРАМОВ,
Шаьла района «Автуркински» совхоза цехмастерской заведующий.

ХАОТТАМ

Тахан республике гIоалеи Грозне а моrхаш а йолаш, цхьаццайолча моттигашка дохк а доаллаш, ша а билла, къуаба-малхбоалехьара гIаьххьача боарама мух а хьеккхаш ха кила а фегара температура республике гIолла 3 градус шелалгара 2 градус йIовхаллга кхочаш Грозне 0 градус гаргген хила а тарлу. ДIахоча шин дени шин буси моrхаш а йолаш, цхьаццайолча моттигашка кIеснгдукха йоачан а йолаш дохк а доаллаш, ша а билла, малхбоалехьара гIийло. гIаьххьача боарамга кхочаш мух а хьекхаш ха дила а фегара температура бийсашка 4—9 градус шелал йолаш дийнахьа 4 градус шелалгара I градус йIовхаллга кхочаш хила а тарлу.

Метеостанци.

Редактор **М. К. ЛЬЯНОВ.**

ЛадувгIа, хьажа

27 декабрь
РАДИО

6.20 — «Юрта Iуйре». (нохчий меттала). 6.45 — Ашараш. 6.50 — Хоамаш. 7.00 — Москва. 7.20 — «Грозненский рабочий» «Комсомольское племя» газетий обзор. 7.30—Передачий программа. 7.35—Москва. 8.15—«Сердало» газета обзор. 8.25—Ашараш. 8.30 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 8.40 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 8.50 — Керда хоамаш (гIалгIай меттала). 9.00 — Москва. 15.15 — «Книжкай герзе тIа» яха литературни передача «Тепче классаче гIеньагIа» яхача Мусаева книжках. (нохчий меттала). 15.30 — «Повязость. ПокккагIа йолча классашка деша берIарашта» (эрсий меттала). 16.00 — «Кавказа Iуйре» яха радиожурнал. 17.00 — Москва. 17.10 — Ашараш. 17.30 «Салтий дог кьоца да. Дальне» (эрсий меттала). 18.00 — «Вай индустриальни мохк» (нохчий меттала). 18.10 — «Ленинах 100 шу дизарга». Кхалсаг коммунизм хьалъерхо ц» яха радиоодучерк. 18.30 — Художественни самодеятельноста долькьашкой концерт. 19.00 — Москва. [illegible]маш ва Вячеслав Сомов. 18.40 — Дуьне хьалхьашта кхьира обозрени. 18.55 — Музыкальни пауза. 19.00 — «КВН-69». 21.00 — «ВIашагIбеттабалар» яха художественни фильм. «Котолъ» яха йиьлагIеи «Ша бода киньъ» яха охелагIеи сереш. 22.50 — Передачий программа.

ТЕЛЕВИДЕНИ

14.10 — Передачий программа. 14.15 — «Команлар Серхио» яха киноочерк. 14.30 — Къилбаседа Кавказа художникаш — ленински юбилейна». 15.00 — «Мехкарий, ког совлазаш, чарх» яха телевизиони фильм. 16.05 — «Старт». Телевизиони спортивни журнал. 16.45 — Кинонаккьбарахой клуб. «Уральски дуьцеш йола хиинарш». 17.35 — «Чечингстройтранс» объединене художественни самодеятельносто концерт. 18.25 — Литературни передача. Де[illegible]

28 декабрь
РАДИО

7.10 — Сенаи наду «Грозненский рабочий», газете. 7.20 — Хоамаш. 7.30 — Передачий программен музыкальни антракт. 7.40 — Москва. 8.15—«Ленинан некъ», газета обзор. 8.25 — «Шоана дукхнезача ьашрий концерт. 9.00 — Москва. 15.15 — Передачий программа. 15.20 — «СалоIа минуташ» яха радиокомпозици (нохчий меттала). 15.40 — Халкъара ашараш. 16.00— Москва. 16.30 — Владимир Ильич Ленинах йола М. Горький очерк (эрсий меттала). 17.00 — Спортсменашта дола концерт. 17.30 «Вай индустриальни мохк» (гIалгIай меттала). 17.45 — Ашараш. 18.00 — «Къонал» (гIалгIай меттала). 18.30 — РадиоладувгIархой заявкех дола концерт. 19.00 — Москва.

ТЕЛЕВИДЕНИ

14.00 — Передачий программа. 14.05 — МалгIабике я из тайна школа» ч. 14.35 — «Къонал» яха циркови программа. Телевизиони фильм. 15.35 — «Хеттабича юрзача шера фу хоьта. фу хоьалта» (гIалгIай меттала). 18.00 — Мать Залка» яха фильм. 19.00 — «Аккорд». Музыкальни передача. 20.00 — «Шоана берш. 20.20 — «Хьа ца дуицалураша керде хиинар» яха художественни фильм. 21.40 — Передачий программа. 21.45 — «ДIазовх Шварц Вайса» яха фильм-концерт.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Ленина улица, 11 (3-гIа этаж). Телефонаш: редактора—3-44-90; редактора зам. — 3-39-11; бехктокхама секретара — 3-34-38; партийни вахарен культурни, промышленностен отделий—3-42-30; Юрта боахамийи письмойи отделий — 3-42-28.

«Грозненский рабочий» издательства типографи, Революци проспект, 7/84.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора—3-44-90; зам. редактора—3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни, культуры, промышленности — 3-42-30; отделов сельского хозяйства и писем — 3-42-28.

Типография изд-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции, 7/84.

СФ05262. Заказ № 5960.